

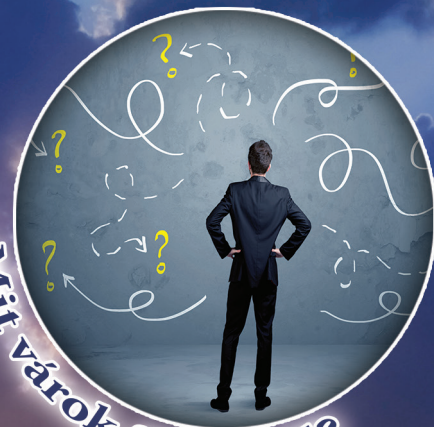

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

Ejzelben győzni fogsz!

Mit várok 2021-től?

Amikor a tudomány a hitet is gazdagítja

Egység és közösség

E jelben győzni fogsz

Mert a keresztről szóló beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik üdvözülünk, Istennek ereje (1Korinthus 1,18).

Ez a jel a kereszt. Ennek a jelében fogunk győzni 2021-ben is. Mi, magyar református keresztyének együtt mindazokkal, akik életüket Jézus Krisztus megváltó keresztáldozatának köszönhetik. Nem biztos, sőt majdnem biztos, hogy nem úgy győzünk majd, mint az addig keresztényüldöző Konstantin császár, aki a 4. század elején a kereszt jelét és a címben foglalt mondatot látva hódította meg magának riválisaival szemben Rómát, s ezért felvette a keresztyén vallást, amely hamarosan államvallássá lett a birodalomban.

Milyen régen volt. Ma már más idők járnak.

Az elmúlt évben Németországban, a Boden-tó környékén bezárt templomok és kolostorok eltávolított berendezési tárgyai közül több tucat feszületet és keresztet mentettek meg a protestáns Johannita Lovagrend tagjai, s hoztak el Magyarországra és Kárpátaljára. A művészeti alkotásként is értékes faragványok olyan helyekre kerültek, templomokba, kápolnába, menedékhelyekre, iskolákba, ahol egy élő közösség fejezi ki hitét a hontalanná vált keresztek befogadásával. Büszke vagyok rá, hogy a mi kis gyülekezetünk egyik évtizedek óta hűséges presbitere, *Avar Gábor* volt az egyik motorja ennek az akciónak. Szép-szomorú jelképes történet ez. Hát még akkor, ha felidézünk azt a mai napig tartó vitát, amely az elmúlt évtizedekben Németország fővárosában, az elképesztő méretű építkezéseiről és helyreállításairól híressé lett Berlinben zajlik. A lerombolt porosz királyi kastély, „Schloss” helyén, a város közepén az NDK idejében felhúzták a csupa üveg, csupa fém (nép)köztársasági palotát, majd a német egyesülés után azbeszt veszélyre hivatkozva azt is gyorsan eltakarították. Megszületett a döntés, hogy a porosz hatalom szimbolikus épületének mindenben pontosan úgy kell kinéznie, ha újra felépítik, mint az eredetinek. Egyetlen ponton akartak kivételt tenni a városatyák és némely „kulturális” szervezetek: a kereszt nem kerülhet vissza a csúcsra, eredeti helyére, hiszen az egy elnyomó, imperialista vallás szimbóluma, sértené a város több százezres muszlim közösségét. Igaz, hogy az ő vallási vezetőik kinyilvánították: nem zavarja az iszlám ottani híveit a kereszt, hiszen az hozzátartozik a város és Németország történetéhez. De ez a kereszt-ellenes szövetséget nem zavarja. Ők kitanak követelésük mellett.

Először tűnjön el a kereszt, majd minden olyan jelkép és szerveződés, mely mások, értsd „bárki” érzékenységét sértheti. Mi marad így a végén? Költői a kérdés. Marad a nagy semmi. A purifikátorok, akik csupasz közttereket akarnak, nemcsak a városokat és falvakat fosztanak meg vallási szimbólumaiktól, hanem magát a kultúrával, történelemmel terhesen gazdag emberi közösséget is, magát az embert. S ha már sem épületeink, sem ruházataink, sem énekeink, sem Bibliánk (hiszen némely nyugati egyetemen már ennek a megtisztítását követelik a diszkriminatív kijelentésektől) nem marad a miénk, akkor azt sem fogjuk tudni,

hogy hová, kikhez tartozunk, hogy honnan jöttünk, s hová megyünk. Akkor pedig a tömegben atomizálódott emberrel bármit meg lehet tenni, hiszen védtelen. Azt fogja tenni, azt fogja enni, inni, nézni, hallgatni, fogyasztani, gondolni, amit neki a piac „jóindulatúan” kigondolt és kötelező beszerzésre kínál.

Így lesz a kereszt viselése nem egyszerűen dísz a ruhán, hanem ellenállás, hitvallás. Hirdeti, hogy hová tartozom, s ezen túl elsősorban azt, hogy Kihez tartozom. Akik a keresztet nemcsak a nyakukban viselik, hanem a vállukon is hordják, azok a kereszten értünk meghalt Názáretihez tartoznak. S a kereszt,

amit viselnek, amellyel, hogy a külvilágot tájékoztatja hovatarozásukról, őket magukat is szüntelenül emlékezteti arra, hogy akik a megfeszített Krisztushoz tartoznak, azok embertársaiknak tartoznak: szolgáló szeretettel. S tartoznak hitvallással is, hogy a szavaikkal és mindenekelőtt életükkel bizonyítsák hitük szabadító és életet megtartó, gazdaggá tévő erejét.

Szerény hozzájárulás a keresztről folytatott világméretű küzdelemhez a Magyarországi Református Egyház leköszönő zsinati elnök-püspökének javaslata: a magyar reformátusok, akik történelmi okokból a keresztet szimbolikus tárgyként nem vagy csak itt-ott használják, templomuk tornyait inkább a csillag ékesíti, fogadják be a keresztet mint jelképet, s viseljék büszkén. „Vegyük fel a kereszt jelét... az üldözöttekért, akik Krisztusért szenvednek háborúságot. S azokért is, akik a földre dobták a keresztet, mint valami kellemetlen, zavaró tárgyat” – javasolja *Bogárdi Szabó István*.

Ha néhány százezer magyar református a jövőben nem csupán a feladat és hivatás sokszor nehéz keresztyét viseli majd a vállán, hanem a jelképet is a ruháján, ezzel persze még nem váltjuk meg a világot. De az nem is a mi dolgunk. Elég, ha a keresztünkkel arra a Jézusra mutatunk, aki a Golgotán megváltotta a világot.

A kereszt jelében győzni jelentheti azt is, hogy világi küzdelmekben alulmaradunk, hogy miközben legyőzzük magunkban a ránk leselkedő bűnt, mások, „kivülállók” vesztesnek, baleknak tartanak bennünket. De mi tudjuk, a krisztusi út a nagypénteki áldozaton keresztül vezet a feltámadás győzelméhez. Mi is ezt az utat járhatjuk.

DR. VICZIÁN MIKLÓS

AZ IGE KÖRÜL

Egység és közösség

„...a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal.” (1Jn 1,3)

Azért találtam most időszerűnek ezt a témát, mert elnökségi testvéreimmel úgy látuk, hogy a 2021-es évben a közösség szerepének jelentőségét kellene a presbiterek szívére helyeznünk, ezért **ezt választottuk az év vezérigéjének** Szövetségünk életében. (Kedves ajándékként, és döntésünk megerősítéseként értesültünk róla, hogy a közmédia által kezdeményezett szavazás kimutatta, hogy a társadalmi közgondolkodásban a 2021-es év szava: **egymás**, ami szoros kapcsolatban áll a **közösség** fogalmával.)

Különös hangsúlyt ad a közösség fontosságának az elmúlt év – s hasonlóan a most kezdődő – rendkívülisége, éppen a közösség megélése szempontjából. Szinte részletezni sem kell, hiszen megéltük, sőt benne is vagyunk, hogy hónapokig nem látogathatjuk közösségi alkalmainkat, nem vehetünk részt úrvacsorai közösségekben – legfeljebb otthon a képernyő előtt ülve. Nem is beszélve a csendeshetekről, konferenciákról, esküvőkről, keresztelőkről, temetési, és egyéb közösségi alkalmakról. Aki nem rendelkezik a világhálóhoz kapcsolódás eszközeivel, arra az elszigeteltség terhe még inkább ránehezedik.

Tekinthetjük többféleképpen a mi életünket is befolyásoló külső körülményeket – s valószínűleg mind egyidejűleg igaz.

- Tekinthetjük úgy, mint Isten ítéletét a Tőle elfordult, sőt Vele szemben sokszor ellenséges társadalmunk iránt. Hogy ez személy szerint rád (rám) is vonat-

kozik-e, abban tartsunk önvizsgálatot! Azonban biztosan vonatkozik ránk abból a szempontból, hogy erről hogyan nyilvánulunk meg a világi környezetben.

- Tekinthetjük továbbá próbatételnek, amelyben jobban kirajzolódnak a köztünk lévő kötelékek számai, de kitűnhet annak hiánya is. Például a megszokott rutinok helyett alternatív megoldások keresésére sarkall.
- De tekinthetjük Isten ajándékának is, ha arra használjuk, amire kaptuk. Lehántott életünkéről sok olyan réteget, amelyek csak e világra irányultak, és időt kaptunk arra, hogy az örök értékekkel többet foglalkozzunk. Sokan elmondják, hogy az online istentiszteletek révén „ellátogattak” sok gyülekezetbe, ahová talán soha nem jutottak volna el – akár átlépve a trianoni határokon, a szomszédos országok templomait is felkeresték. Sokan számolnak be arról, hogy mivel otthon kellett maradniuk, több idejük lett az egyéni – vagy családi – bibliaolvasásra, imádságra.
- Nem utolsó sorban a közösségnek új formái is létrejöttek online bibliaórák, imaközösségek formájában. Ezek is áthidalva a földrajzi távolság korlátait, meg a gyülekezési tilalmakat, erősítették az összetartozást.

A 2021-es év vezérigéje szembesít avval, hogy nem minden közösség illeszkedik Isten országának rendjébe. Ugyanis a közösség minőségileg más, mint pusztán egy

embercsoport. Egy színházi előadást nézők, még ha bérletük is van, s időről időre együtt vannak, bár közös tevékenységben vesznek részt, mégsem alkotnak közösséget. Igaz ez az egy gyülekezetbe tartozókra is! A közösséget az határozza meg, hogy miben egyek, ki a vezetőjük, és a tagjai milyen viszonyban állnak egymással.

Igénk arról tanít, hogy a közösségnek van vezetője, aki kijelöli a célt, és irányítja a tagok feladatát a cél elérése érdekében. De tanít arról is, hogy a vezetőhöz fűződő kapcsolat mellett kell léteznie az összetartozás, az egymás iránti felelősségvállalás kapcsolatának is.

Az Isten terve szerinti közösség vezetője a Szentháromság Isten. „A mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal” – a Szentlélek által. Ugyanis a Fiú felment a mennybe, és „ott ül a mindenható Atya Isten jobbján” – valljuk az Apostoli Hitvallásban –, így „emberi természetére szerint nincs többé a földön, de istenségével, felségével, kegyelmével és Szentlelkével soha nincs távol tőlünk” (HK 47.).

A Heidelbergi Káté az egymással való közösség szempontjából sem hagy kétséget:

„55. kérdés: **Mit értesz a „szentek közösségén”?**

Felelet: Először azt, hogy a hívők együtt és egyenként is tagjai az Úr Krisztusnak, és részesei minden javának és ajándékának.

Másodsor: mindenki tekintse kötelességének, hogy ajándékaival a többi tag javára és üdvösségére készséggel és örömmel szolgáljon.”

Kérem az Urat, hogy ez vezesse minden lelkipásztort, gondnok és presbiter gondolatát a 2021-es évben. Találjuk meg annak a 21. századi útját, hogy miként tudunk a Szentlélek vezetése alatt járó, hitvalló közösségekké formálódni mind gyülekezeti, mind tágabb református közösségeink szintjén!

IMA A CSENDEN

Uram!

*Köszönöm Neked, hogy velem jársz,
Hogy gondjaimat, életemet megérinted,
hogy Te még így is szeretsz, Uram.
És Szenttelked vigasztalóként adod,
s örömöd rám árasztod.*

Ámen

*Közreadja: Orosz Károly,
a vecsési gyülekezet pópresbitere*

APOSTAGI ZOLTÁN

APROPÓ - AZ ELEVE ELRENDELÉSRŐL

„...megvallom, nehezen viselem el, hogy az emberek nem adják át magukat annak a sok és egyértelmű isteni kijelentésnek, amelynek Isten kegyelmét hirdetik...” Augustinus: A szentek eleve elrendeléséről 1.1.

Mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy Augustinus e művet 427-ben írta, utolsó írásai közé sorolható, s így bizonyos értelemben összegzésnek is fölfogható. Műfaját illetően levél, s a lelki segítséget kérők – Prosper és Hilarius – kérésére írta, noha nem volt szándékában e témát újra elövenni: „...mégis újra megteszem azt, amiről úgy hittem, hogy már elégségesen megtettem” (1.1.) – írja bevezetőjében.

A levél, ahogy a cím is mutatja, az eleve elrendelésről szól. Erről pedig azért fontos nekünk is beszélni, mert egyfelől végigvonnul egész nyugati egyháztörténelmünkön – Pelagius kontra Augustinus, Gottschalk, Aquinói Tamás, Kálvin, Barth és folytathatjuk a sort napjainkig, lásd R. D. Culver –, másfelől, és ez a fontosabb, maga a Biblia tanít bennünket erről. Kálvin így ír: „Akik itt bezárják az ajtót, hogy még csak beleköszölni se merészeljen senki ebbe a tanításba, azok éppúgy igazságtalanságot követnek el

az emberrel, mint Istennel szemben, mert enélkül nem juthatunk el kellő alázatra, és nem érezzük át teljes szívvel, hogy mennyire le vagyunk kötelezve Istennek” (Inst. 3.21.1).

És vissza is érkeztünk Augustinushoz. Az egyházatya mielőtt hozzákezdene a részletes kifejtéshez, mindenekelőtt a Kijelentésre apellál. Miért tehetete? Azért, mert – ahogy Kálvin fogalmaz – Isten az eleve elrendelés tényét tudtukra akarta adni, és annyit mutatott meg, „amennyiről látta, hogy szükségünk van rá és javunkra van” (Inst. 3.21.1). Így talán mindannyiunk számára érthetővé válik, hogy miért is olvas-

hatjuk az egyházatya fölháborodását vagy inkább fájdalmát: „nehezen viselem el”. Ő sok és egyértelmű kijelentést lát, és mindebben kegyelmet. Számára tehát az eleve elrendelés Isten ki nem érdemelhető kegyelméről, szeretetéről és irgalmáról szól. És ebben a kegyelemszemléletben odáig megy, hogy kijelenti: „Nem voltam még valami, hogy megérdemeltem volna létezésem” (Vallomások: XIII.I.1). S ha a földi lét kegyelem, mennyivel inkább az örök élet? Augustinus számára tehát a predestináció tana nem elvont teológiai spekuláció, hanem egzisztenciális kérdés, mert meggyőződése, hogy csak és kizárólag így tudhatja magáénak az üdvösséget. Tudja, hogy Isten elhatározására van szükség, mert az emberi akarat mind elhatározásban, mind cselekedetben gyenge, bűnre hajlandó, sőt el is követi a bűnt. Az ember a bűneset folytán a kárhozatra adta magát. S hogy ez megtörténik, Isten már a világ teremtése előtt tudta. Ő tehát fölkészült az ember üdvözítésére, és döntött. És ez a döntés maga a kegyelem, de fordítva is igaz, a kegyelem: döntés, eleve elhatározás, elrendelés. Olyan szépen és egyszerűen fogalmazza ezt meg Augustinus A Szentháromságról című művében: „Nem azért adja, mert megszolgáltuk, hanem azért, mert akarja”. Majd így folytatja: „Így nem csüggedünk el és nem bizakodunk el” (IV.1.2.). Isten szeretete pedig nem csak élet, de örök élet is, azaz üdvösséges élet.

A következőkben Augustinus segítségével és az ő értelmezésével arról szeretnék írni, ami az eleve elrendelésről a Szentírás alapján megismerhető.

Szövetségünk elnöke levélben tájékoztatta dr. Surján Lászlót, a KDMP korábbi elnökét a Presbiteri Szövetség 2021. évi vezérigéjéről, melyre

Elnök úr testvéri hangú levélben válaszolt: „... Azt gondolom, hogy a Szövetség által 2021-re választott vezérige nagyon mélyértelmű, és voltaképp az egyik vezérmotívuma annak a munkának, amivel mostanában foglalkozom...”. Ennek a munkának része az alábbi javaslat, melyhez Szövetségünk részéről annyit tennénk hozzá, hogy nem csak személyek, de református gyülekezeteink is keressenek kapcsolatot az elcsatolt területek egy-egy gyülekezetével! (VM)

Amikor 2010 júniusában az újjáalakult országgyűlés a Nemzeti Összetartozás Napjának nyilvánította június 4-ét, kevesen értették, hogy nem pusztá névcsereéről, hanem gondolkodásunk átalakulásáról van szó. Ami Trianon hatásában a legfájdalmasabb, épp azon tudunk az Európai Unió keretein belül a legkönnyebben változtatni. Minden veszteségnél nagyobb ugyanis a nemzet különálló részekre szakadása. Abban a helyzetben, amikor az országhatár eltűnt, vagy a korábbihoz képest inkább csak jelképes lett, oly korban, amikor az emberek, eszmék, az áruk és a tőke szabad mozgása alapelve lett, már csak egy nagy akadály áll nemzetünk egysége előtt: az ismeretek

hiánya. Több nemzedék nőtt fel úgy, hogy igen keveset tud például a Kárpát-medence egészének földrajzáról, néprajzáról, az elmúlt ezer év etnikai változásairól.

Segítsünk ezen! Hatalmas és voltaképp holt lexikális anyag helyett jobb lesz a helytörténeti megközelítés. Sokaknak van származás vagy ismertség okán kötődése valamelyik határon túli településhez. De, akinek nincs, az is könnyen talál kedvére való, ha egy kicsit tájékozódni kezd. Ezért arra buzdítok, hogy **ki-ki fogadjon szívébe legalább egy települést**, ismerkedjen meg azzal alaposabban, s így, mint a cseppben tükröződő tenger, feltárul előtte sok olyan érték, amiről korábban elképzelése sem volt. Szép szellemi kaland ez, ami egyben minden túlzás nélkül nemzetmentő akció is. Ha pedig megismertük és következésképp megszerettük a Kárpát-medence egy-egy pontját, arra is rájövünk, hogy adott esetben más nemzethez tartozó embertársaink is ugyanúgy szeretik azt, mint mi. Az egymás ellen acsarkodást kiválthatjuk az egymás megismerésének örömeivel. Nemcsak a múltunk, hanem a jövőnk is közös, továbbá a jelen harcait is csak egymás támogatásával tudjuk győztesen megvívni.

Barátsággal:
Surján László

Levél a nemzeti összetartozásról

D. SZABÓ DÁNIEL

Örömet jelentő újévi elnöki üzenet

Bizonyára minden kedves olvasónk számára ismeretes, hogy Szövetségünk tagsága Református Egyházunk presbiteri közösségén belül kívánja lelki tanítói, gondozói, szervezői szolgálatát elsősorban kifejtetni. Ebből következik az a kiváltságunk is, hogy tagjainkon keresztül szinte az egész magyar társadalom minden rétege képviselve van Szövetségünkben. Közéleti tájékozódásunk azért több irányban is arra figyel, ahol zsidó-keresztény kulturális örökségünk, és ezen belül biblikus, hitvallásos elkötelezettségünk szerinti értékrenddel találkozhat, vagy annak hiánya, pótlása, megszületése érdekében munkálkodhat. Mivel ebben az értékrendben Isten teremtoi, megtartói és Jézus Krisztusban megváltói, megszentelői munkája tükröződik, ezért az egyéni élet, a család, a társadalom és a Nemzet jelenének, jövőjének, megmaradásának megáldott és áldássá váló állapotát is – mind Európa, mind az egész emberiség közösségében – ebben az értékrendben hisszük és reméljük.

Különösen hálásak vagyunk Istennek, ha a legegyszerűbb élethelyzettől a legminősítettebb őrhelyekig betöltött szolgálatban megjelenik, vagy tükröződik ez a hitünk és reménységünk, és megerősítve érezhetjük egymás kezeit kölcsönösen az Úrban.

Visszaemlékezve az új év első perceiben felhangzó Nemzeti Imádságunkra, és az azt követő elnöki megnyilatkozásra, őszinte hálával, örömmel és mély tiszteletadással tölt el, hogy a köszöntés valóságát végig követhettük még nagy vallási és nemzeti ünnepeink érintésével is meghatározóan új, váratlan és küzdő járványos helyzetünket. És tehetjük ezt a legnemesebb érzelmi rezonálással, az életünk és mindenki életéért, minden területen küzdő nemzeti közösségünk iránt feltörő, elvárható és méltó hálaadással. Az elnöki köszöntés alatt, annak szellemi-lelki vezetéséből érezhetjük, hogy az elhangzottak szívyszerinti befogadásához és cselekvéséhez olyan szükséges etikai imperatívusz, erkölcsi parancs felé

közelítünk, melynek forrása már nem csupán a jó belátásunk, a racionális érvelés és a csodálatos, de mégis véges erkölcsi érzékünk, hanem az ezekben munkálkodó, felülről adatott reveláció, kijelentés: emberlétünk titka.

Így lett a Nemzet köszöntése és tanítása – reménységünk szerint – **elkötelező üzenetté**, melyben Pál apostol idézett igéi hangzottak el, abból a hatalmas szolgálatból, melyek Isten Lelke által – nagyon különböző körülmények között- már Jeruzsálem Templomában, Athén Areopagusan és Róma börtönében - ezekben a világvárosokban is - új

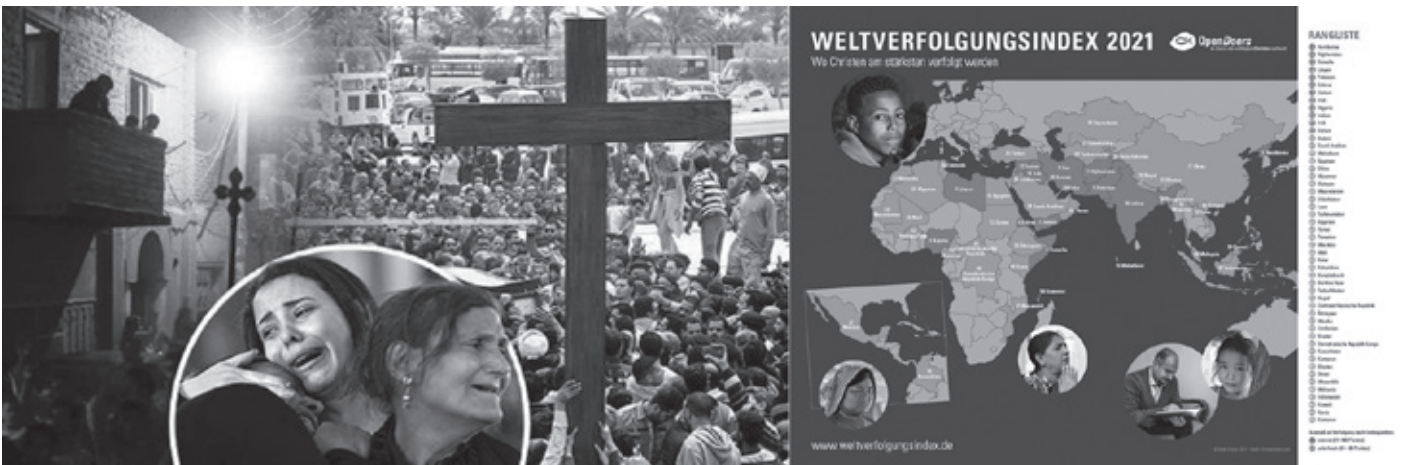
lehetőségeket nyitottak birodalmak és kultúrák felett, de azokon belül is, emberi hivatásunk elrendelt betöltéséhez. És miért ne munkálkodhatnának Budapesten is és egész Nemzetünk életében?

Ha lennének kedves olvasóink között, akik a fáradtság vagy egyéb akadályoztatás folytán nem hallották volna ezt a mennyei megnyilatkozást, illetve az idézett igéi részt, számukra most külön is leközljük az utóbbit.

Az államfő beszéde végén elhangzott Pál-apostoli idézet: „*Becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, éljétek egymással békeségben, karoljátok fel az erőtleneket, legyetek türelmesek mindenkihez, törekedjétek mindenkor a jóra egymás iránt és mindenért adjatok hálaát.*” Végül ezzel a mondattal zárta üzenetét az Elnök: „Ehhez kívánok mindannyiuknak erőt, még több türelmet testi-lelki gyógyulást és egészséget az új esztendőben!”

Mind az üzenetet Közlőre, mind a hallgatók, s mind az olvasók életére hálás szívvel kérjük Isten gazdag áldását, az Új Év várható küzdelmei között is jó reménységgel és hálaadással!

Mély tisztelettel:
a Szövetség Elnöksége
és a Presbiter Szerkesztő Bizottsága.

DÖBZENETES: 2020-BAN 60%-KAL NÖTT A HITÜK MIATT MEGGYILKOLT KERESZTYÉNEK SZÁMA

Az Open Doors január 13-án közzétett keresztényüldözési világindexe szerint 2020-ban a világ 60 országában 4 761 mártírhálált okozott a vak vallási gyűlölet vagy a politikai és a terrorista erőszak. A gyilkosságok 91%-át Afrikában, főként Nigériában hajtották végre, ahol erős keresztény ébredés van. Évek óta szinte változatlan a világgranglista. A leginkább keresztényüldözött országok: Észak-Korea, Afganisztán, Szomália, Líbia, Pakisztán, Eritrea, Jemen, Irán, Nigéria, India. 340 millió keresztény élete, otthona, megélhetése közvetlen halálos fenyegetéseknek van kitéve naponta. 4 488 templomot romboltak le a vizsgált 60 országban, 2 813 hívőt tárgyalás nélkül zártak börtönbe. Bírósi tárgyalás után 1 464-en kerültek hitük miatt, bibliaterjesztésért elzárásra. Az ismeretlen helyre hurcoltak száma 1 710 fő. 3 000 nő lett szexuális erőszak áldozata, 1 500 leányt kényszerítettek vallásilag vegyes házasságra. A testi és a pszichikai bántalmazottak száma 20 000. A lerombolt, felgyújtott keresztény családi hajlékok, üzletek száma az elmúlt évben 6 423 volt. Imádkozunk folyamatosan hitüket vállaló, ezért hátrátélt, üldözést, akár halált is elszenvedni kész testvéreink családjaiért, illetve a vak gyűlölet enyhüléséért. (Három részes sorozat a témáról: Felvidék.ma online újságban és a bekefy.agnusradio.ro-n).

DR. ERDÉLYI JUDIT

„A BIZONYSÁGOK ILYEN NAGY FELLEGE” (ZSID 12,1)

avagy az élet bizonyágtétele

A Krisztus-követőknek Urunk sokszor megengedi, hogy a történések és a jelenségek mögé lássanak, és felfedezzék Istenünk tervét, gondoskodó szeretetét és munkáját.

A 2020-as esztendő az egész világon az egyre jobban tomboló koronavírus járvány jegyében telt. Úgy tűnik, napjainkban érzük el a tetőzést. Immár közel 82 millió regisztrált beteget tartanak nyilván, és a fertőzés miatt meghaltak száma is közelíti a 2 milliót. Ugyanakkor hetek óta hallhatjuk, hogy a fertőzés elleni vakcina immár kész, többféle is, melyek különböző technológiával készültek. Vannak hagyományos oltóanyagok és néhány, jó reménységre jogosító, új, modern technológiával készült is. Amerikában és Angliában, sőt immár nálunk is megkezdődött a tömeges oltás, most még csak a Pfizer és Moderna cégek mRNS vakcinájával. (2021. jan. közepi adatok. A szerk.)

Nem igazán lehet kétségünk afelől, hogy a Covid-19 világjárvány az ördög találmánya, amit Isten megengedett figyelmeztetés, ébresztés és ítélet gyanánt. Most sok emberben kétségek munkálnak, vajon az oltás honnan is érkezik? Megoldani vagy fokozni fogja-e a bajt? Valóban Isten jó ajándéka-e (Jak 1,17), vagy csak a gonosz újabb tréfája?

Mióta elindult a járvány, már nem egyszer adtam hangot annak, hogy a fertőző betegség elleni oltások voltak mindig is Isten szinte legnagyobb jó ajándékai az orvoslás területén, kezdve a fekete himlő elleni vakcinával már akkor, amikor még semmit sem tudtunk a kórokozóról. Meggyőződésem, hogy a covid elleni vakcina esetében sem kisebb felfedezéssel és isteni ajándékkal állunk szembe.

Sok laikusban jogosan vetődik fel a kérdés, hogyan lehetséges, hogy ez az oltás ilyen „csodálatosan gyorsan” elkészült, amikor egy-egy gyógyszer kifejlesztéséhez és forgalomba engedéséhez sokszor évtizedek is kellenek?

Nos, hát erre a kérdésre is választ találtam *Karikó Katalin*, magyar biokémikus életpályáját és munkásságát megismerve. Kiderült, nem a vakcina előállítás volt a túl gyors és csodálatos, hanem Isten. Tervei és gondoskodása a covid vakcina elkészülésében is pontosan időzített és hozzá méltó módon „csodálatos”. Isten már sok évtizeddel korábban elindította ezt a „projectet”, és pontosan akkora vitte végbe, amikor arra a legnagyobb szükség van.

Amikor elérkezett a koronavírus járvány megállításának a „rendelt ideje” (Préd 3,1).

Itt idézek az mRNS Covid vakcina mi-benlétéről és hatásmechanizmusáról egy rövid összefoglalót:

Az mRNS-terápia új típusú, hatékony és biztonságos módszer. Az mRNS-en alapuló vakcina előnye, hogy gyorsan előállítható, nem okoz fertőzést, mert nincs benne a vírus teljes génállománya. Működésének lényege, hogy a koronavírusban megtalálható egyik fehérjét, majd az arra válaszul képződő ellenanyagot is a beoltott emberek sejtjei készítik el. Ezek az ellenanyagok megvédenek a fertőzés okozta betegségtől. A vakcina beadásakor lokálisan képződhet egy kis gyulladás, a második oltást követően pedig – amelyet három héttel az első után kell beadni – egy kis láz vagy rosszullét jelentkezhet, azonban ezek a ritka mellékhatások 24–48 órán belül spontán elmúlnak. A mellékhatások sokkal enyhébbek, mint amit a vírus okozhat. A vakcina által létrejövő memória (emlékező) sejtek védelmet nyújtanak még akkor is, ha eltűnik az ellenanyag a szervezetből. Vagyis ha egy évvel a vakcina beadása után a vírus bejutna a szervezetbe, az emlékezősejtek automatikusan termelik majd az ellenanyagot. (Ötvös Zoltán)

Ennek az mRNS technikának a felfedezésében és kifejlesztésében volt nagy szerepe Karikó Katalinnak, mégpedig nyilvánvalóan Urunk által egyengetett úton. Életútját megismerve, óhatatlanul eszünkbe jut Isten Círus királynak adott ígérete:

„Én (mondja Isten) megyek előtted, a rögös utat elegyengetem, az ércajtókat

betöröm, és a vaszárakat leverem. Neked adom a sötétség kincseit, az elrejtett drágaságokat, hogy megtudd: én vagyok az Úr, aki téged néven szólított, Izráel Istene.” (Ézs 45,2-3)

Karikó Katalinnal készült riportokból nem derül ki semmi Isten-hitéről, de az útja önmagában is meggyőző. Végül is Círus király sem volt Isten hívó népének a tagja, Isten mégis ezt mondta neki...

Karikó Katalin, a ma 65 éves tudós Kisújszállásról indult. Jó tanárainak köszönhetően ébredt benne érdeklődés a biokémia iránt. Szegeden végezte el az egyetemet és a Szegedi Biológia Központban kezdett kutatással foglalkozni. 1982-ben doktorált az antivirális rövid RNS-molekulák szintézise és alkalmazása témában.

Ezután következett a „sors” (szocializmus) fintora (az eredményt tekintve, inkább Isten ujjá v. irányítása), mert a kiváló szakembert egyszerűen létszámleépítés címén elbocsátották. Kis hazánkban sehol nem talált munkát. Nyugat-Európában is hiába próbálkozott. Végül, Amerikában a Temple Egyetemen, Philadelphiában sikerült állást szereznie, ahol saját témájában kutathatott: a kis RNS-molekulával dolgozhatott.

Erre az új munkahelyre jutásáról akár regényt is lehetne írni, ahogyan magyar módra, kb. 100 dollárral a zsebükben megérkezett családjával. Majd 3 év után innen is tovább kellett mennie (ismét Isten ujjá), mert ott a témáját már nem folytathatta. 1989-ben került a Pennsylvanai Egyetemre, majd 1990-től kezdte újra és újra benyújtani mRNS pályázatait, de sikertelenül. 1997-ben új kollégája Drew Weissman immunológus lett, akivel együtt dolgozva fejlesztették ki végül az mRNS vakcinák technológiáját. A módszert Karikó-Weissman-technika néven szabadalmaztatták, aminek a jogát a BioNTech és a Moderna cég szerezte meg. Ez a technika az alapja ma számos covid vakcinának. Karikó Katalin pedig ma a német BioNTech cég alelnöke.

Karikó Katalin röviden vázolt útja kétségtelenül a minket körülvevő „bizonyások nagy fellegének” (Zsid 12,1) egyik szelete; tükrözi Urunk „szokásos” munkamódszerét és vezetését. Íme, még egy ok, hogy tudjuk, ez az oltás is Isten jó és tökéletes ajándéka, ráadásul várhatóan hosszú távú védelmet fog nyújtani.

KNOVNE TUSKI GABRIELLA

Köszönöm, Uram!

Az új esztendő elején felhívott egyik gyülekezeti tagunk. A 86 éves bácsinak másfél éve halt meg a felesége. Vasárnaponként rendszeresen beszélgettünk a templomban, tavasz óta meg telefonálgatunk. Az újévi köszöntését követő váratlan szavai mélyen érintettek. Megköszönte barátságunkat.

Lelkésziünk nemrég megosztotta a gyülekezettel, hogy egy pár hónapja hirtelen mennyire megfáradt, elbizonytalanodott. Felesége és a presbitérium segítségével, sok imádság és vergődés után, reszketve ment fel újra a szószékre. Isten megáldotta szolgálatát, amikor mélypontra került, és ezt a csodát megosztotta velünk.

Egy kamasz srác most kezdi feldolgozni szülei válását. A lehetőségek keretein belül igyekszik eljárni konfirmandus órára. Őt is meglepte, hogy valamit 'segít' neki ez a lelki kérdéseiben.

Gyülekezetünkben több család kapta már el a koronavírus. Van, ahol majdnem tünetmentesek voltak. Van, ahol komoly szenvedést okozott és okoz a COVID a mai napig. A bevásárlások, főzés és más segítség hamar rendeződnek.

Hála Istennek, mint sok gyülekezetben, nálunk is kialakult a jelen helyzetben lehetséges gyülekezeti élet.

„Köszönöm, Uram!”, fut gyakran végig gondolataimon.

De most másért is szeretnék hálát adni.

Isten rámutatott azokra, akik körül nincs gyülekezeti közösség. Újabb hitetlen szomszédokra. A fiatal pakisztáni hölgyre, aki két kisgyermek mellett nem tud beilleszkedni társadalmunkba. Magányosságában most már sajnos pánikrohamokban szenved.

Rámutatott azokra a fiatal lányokra, akik családjában még tisztasági betétre sem telik.

Arra a nénire, akivel kutyasétáltatás alatt szoktam találkozni. Teli van félelemmel, mert annyira megváltozott a világ. Mindig jót beszélgettünk.

„Köszönöm Uram. Azért adtál életet, erőt és egészséget, hogy az akolon kívüli nyájadat is támogathassam.”

Végül még valami teljesen másért mondok köszönetet Istennek.

Köszönöm, hogy Isten mindebben rámutat személyes korlátaimra, bűnös mivoltomra is. Hisz tudom magamról, gyakran mégis hanyag vagyok, vagy szívemben saját dicsőségemre vágyok. Tisztátalan indokok tiszta lehetőségek közepette. Nem szeretem, amikor érzem, hogy Isten megszegyenít. De talán mégis szeretem. Naponta imádkozunk azért, hogy jobban formáljon minket az Ő szent

akarata szerint. Köszönöm, ha megteszi. Köszönöm, hogy megteszi.

Így indult a 2021. év. Reménységgel. Hisz karácsony után élünk. Krisztus közénk jött és Őt dicsérhetjük napról-napra.

„Itt van Isten köztünk: Jertek őt imádni, Hódolattal elé állni.

Itt van a középen: Minden csendre térve Ő előtte hulljon térdre.

Az, aki Hirdeti S hallja itt az Ígét: Adja néki szívét!

Egyszerűvé formálj Belső, lelkiképen, Békességben, szöndességben.

Tisztogasd meg szívem: Tisztaságod lássam Lélekben és igazságban.

Szívemmel Mindig fel- Szállhassak sasszárnyon: Csak Te légy világom!

Jöjj és lakozz bennem: Hadd legyen már itt lenn Templomoddá szívem-lelke!

Mindig közellévő: Jelentsd Magad nékem, Ne lakhasson más e szívben; Már itt lenn Mindenben Csakis Téged lásson, Leborulva áldjon!”

(RÉ 165, 1, 5-6)

Hát áldjuk Őt!

REMÉNYIK SÁNDOR

Köszönöm, Uram...

Köszönöm, Uram, hogy tiszta a szemem,
S látom ragyogni arcodat.

Köszönöm, hogy erős a lelkem,
S tudom harcolni harcodat.

Köszönöm, hogy tudlak szeretni,
Köszönöm, hogy hitem erős.

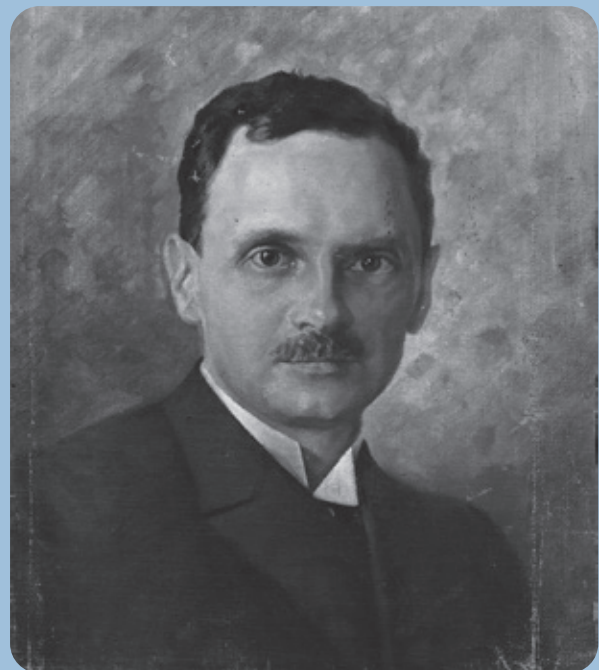
Köszönök mindent, mindent, Uram,
A sok tavaszt, lepkét, búzavirágot,
Köszönöm a dalt, életet, álmat.

Köszönöm, hogy végig enyém voltál,
Köszönöm a Tábor és Golgotát,
Köszönöm Emmaust és Betániát.

Ha elmegyek, Uram, mindent megköszönök,
S megcsókolom szentséges kezed,
Mely átkarolva tartott a viharban,
Védett és el nem eresztett.

Köszönöm, hogy oly sok szerető szívet adtál,
Vendégséget szentelt oltárodnál.

Köszönöm, melyben eljössz: a Percet,
S mit letűznek fölém: a Keresztet. Ámen.

VÉGH TAMÁS - NY. LELKIPÁSZTOR

Lépésváltás a szolgálatban NAPJAINK VÁNDORPRÉDIKÁTORAKÉNT (2.)

Az evangélicációs szolgálatok mindegyike a lelki halálból új életre hívott. Azért imádkoztunk, hogy Jézus szabadító keresztje minél többek számára élet és áldásforrás lehessen. Még sem mondhatom, hogy a 4-5 szolgálatra tervezett sorozatok nyomán sokan megtértek volna. Ilyenek is voltak, de rendre őket már korábban megszólította az Úr, és az ige mostanra érett be a szívükben.

Számos alkalommal, jóval később derült ki, hogy valaki elindult a hitben, illetve döntő hatást vett későbbi megtéréséhez. Mindig megörvendeztetni a szívemet, ha azt hallom: – Amikor nálunk járt, akkor határoztam el, hogy követem Jézust! – De el is takarja a szolgáló szeme elől az „eredményeket” az Úr, hogy el ne bizza magát.

Egy-egy szolgálati út legalább olyan fontos volt a lelkész, lelkész-házaspár segítése, gondozása szempontjából, mint amennyit a gyülekezetnek jelentett. Ahol iskola is működött, ott a gyermekekkel, illetve pedagógusokkal is tartottunk alkalmat, találkozást. Gyülekezeti idősothonokban is jó volt megkérdézni: – Ki szeretne a testvérek közül a mennybe jutni?!

Ahol csak lehetett, a presbitériummal külön találkoztunk. De igyekeztem a környékbeli lelkipásztorokkal is egy délelőttöt együtt tölteni. Megbeszélni, hol tart az Isten országa építése a gyülekezetükben.

Számos alkalommal a lelkészek esperesükkel együtt egyházmegyei lelkészközösségben is kérték a szolgálatomat. Egyik helyen az esperes így reagált az elhangzotakra: – Ha ez mind igaz, amit Tamás testvérünk elmondott, akkor nekünk „lépésváltást” kell tennünk a szolgálatunkban!

Minden alkalommal meghirdettük a lelki beszélgetések alkalmát is. Szinte mindegyiknél éltek a lehetőséggel, így felhasználtuk a szabad időszakokat erre is.

Az első években Isten különleges lehetőséget teremtett a szolgálatokra Ausztráliában (Sydney, Melbourne, Adelaide), illetve a kanadai Vancouverben. Mindkét helyen az ott élő magyarok között hirdethettem az örömhírt.

Nyíregyházán(15) a protestáns felekezetek hirdettek hitméllyítő hetet. Ez alkalomból megtelt a nagy református templom. Ugyancsak Nyíregyházához fűződő élményem, hogy az evangélikus testvérek meghívtak a Manda-bokor(15) területén lévő gyülekezetbe. Nagyon eleven közösség él ott együtt. A „pusztában” épített modern templomukban sokan élő hittel szolgálnak – öröm volt hallani bizonyágtételeket megtérésekről, szenvedélyek rabságából szabadulásról... és átélni azt az örömet, amelyet egy friss ébredésben lévő gyülekezet áraszt magából.

Marosvásárhelyen(16) a Vártemplom-ban tartottunk a környék lelkészeinek, presbitereinek evangélicációt. A közeli Somosd-

ra(16) pedig más alkalommal az akkor még Budapest-Marosvásárhely között közlekedő repülővel utazhattam.

Sárospatakon(17) a teológusok és a gyülekezet is kérte, hogy szóljak az okkult megkötöttségekről, és az azokból való szabadulásról. Természetesen úgy, hogy a szabadító Jézus került középpontba.

Felsőgöd-Alsógöd-Szódligeten(18) most zajlik gyülekezeti ébredés. Az utóbbi 8-9 évben mintegy 80 ember megtéréséért adhattak hálát, akik rendre beállnak a szolgálatba. Ezek között számos fiatal pár van, akik nem kaptak hitbéli nevelést.

Győrbe(19) érkezve arra gondoltam, hogy a református gyülekezet nem nagy, vajon hányan lesznek az alkalmakon? Mikor vasárnap délelőtt és hétköznapokon is mintegy háromszáz igehallgató jött, kiderült, hogy az evangélikusoknál is „kampányoltak” a testvérek.

A legtöbb utam Kelet-Magyarországra vezetett. Szabolcsban rendre akár 10 helyről is egybegyülekeztek a hívek, főleg a hívők. Egyszer egy mikrobuszból kiszállva kiáltották a testvérek: – Tamás bácsi! Megjöttünk! – Nagyon örülök, és újakat is hoztatok magatokkal? – Nagy csend. Egyikük elárulta: – Délután említettem a szomszédnak, hogy van még hely a mikrobuszban... de azt válaszolta: - Mi az az evangélicáció?

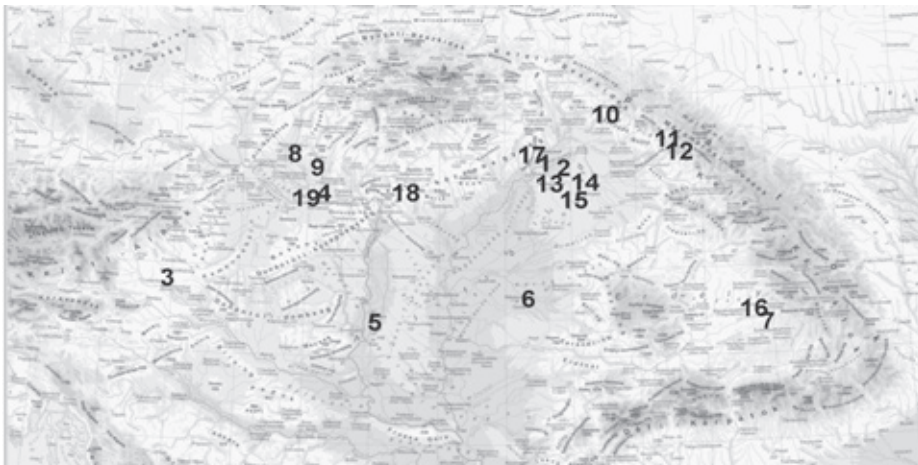
Ebből is láttam, hogy nagy feladat a már hitben lévőket tanítani az evangélicáció előkészítésére, sőt az utómunkára, folytatásra is.

Komáromról(4) külön is megemlékezem. Az utolsó három évet ottani adventi evangélicációval fejeztem be. *Lévai Attila*, a Teológia dékánja ragaszkodó, megbecsülő szeretettel „harcolt” azért, hogy helyből és a környékről minél többen jöhessenek az egyetemi nagyterembe.

Valaki egyszer megjegyezte: – Lelkész úr! Nem kis áldozat mindig más helyen aludni?! – Erre soha nem gondoltam, hogy még ez is javamra számíttatik.

Csaknem 80-100 napot töltöttem távol évente. Mikor kérdezték: – Felesége hogy viseli? – Azt válaszolhattam: – Kétszer örül. Amikor eljövök, mert csendes lesz az otthonunk, és amikor hazaérkezem, mert már hiányzom. Közben pedig imádságban hordozza a közösen elvállalt szolgálatot.

Istené legyen a dicsőség ezekért az évekkért! Mert az örömhírt csak örömmel lehet hirdetni, és Ő megadta ezt az örömet nekem.

Újévi gondolatok Bukarestből

Újév kezdetén megállunk egy pillanatra és visszatekintünk a múltba, hálát adunk a lezárt időszakért, majd előrevetítjük a jövőt: elképzeléseinket és feladatainkat. Különös évet zártunk, amely nehéz volt mindannyiunk számára. A világjárvány teljesen megváltoztatta életünket. Sok kedves közeli és távoli személyt „elvitt” közülünk. A megpróbáltatások ellenére, a bukaresti református gyülekezetek, a Brassói Egyházmegye (melynek része Bukarest is) és az egyházmegyei Presbiteri Szövetség végezték dolgukat, a törvényes előírások függvényében. A presbiterek, gondnokok egyházi szolgálata pótolhatatlan, mert mindenhol van értéke a Jézus Krisztus-i szolgálatnak. Minden egyes presbiter és gondnok lelki vezető. Gyülekezetépítő és gondozó szolgálatra hivatott. Kívánom, hogy az új esztendőben legyen egészségünk továbbvinni az elkezdett és felvállalt szolgálatot, hogy minden Kárpátokon kívüli kicsiny sereg minél jobban bekapcsolódjon az egyházmegyei és az egyházkerületi élet vérkeringésébe. Isten áldása legyen velünk ebben a munkában 2021-ben is!

*Dr. Nagy Éva, tanácsos – Vallásügyi Államtitkárság alelnök
Brassói Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége*

COVID reflexiók Erdélyből

Számomra a járvány miatti szükségállapot bevezetése nem teremtett teljesen új helyzetet, hiszen a város nagy kiterjedése miatt a telefonos lelkigondozás addig is része volt a lelkesi szolgálatomnak. Március közepétől viszont ez a megoldás nemcsak az idős és beteg

egyháztaggal való kapcsolattartást jelentette, hanem kiterjedt a gyülekezet egészére. Különböző platformokon juttattam el a virágvasárnapi és húsvéti üzeneteket, ezeket nem a nagy nyilvánosságnak szánva, hanem a személyes kapcsolatok címlistájából választva ki. Májusban több idős, de még aktív egyháztag jelezte, hogy elköltözik Bukarestből. A szükségállapot feloldását követően nem történt meg a várt és remélt visszatérés. A jelenlegi nagyszámú megbetegedés úgyszintén félelmet gerjeszt az emberekben, igen sokan maradnak

távol a gyülekezeti alkalmaktól, viszont Reformáció napja alkalmával több idős kért Úrvacsorát. Hiszem és vallom, Isten erőnkön felül nem próbál meg. Ez legyen megtartó erő a jövődőre nézve. (Zsold Béla ref.lp)

Amióta beállt a járvány, a szőlőskerti gyülekezetben majdnem a felére csökkent az istentiszteleteket látogatók aránya. A járvány első felében nem voltak istentiszteletek, csak Pünkösöd ünnepén gyűltünk össze először. A nyár folyamán tapasztalható volt, hogy híveink lassan visszaszoknak a templomba. Egy gyülekezeti tagunk megbetegedett és kórházba került a járványos betegséggel. Istennek hála, bár kora előrehaladott (80 éves), két hét kórházi kezelés után felépült. Próbáljuk betartani az egészségügyi előírásokat, habár egyesek nem szeretik, és tiltakoznak a maszkviselés ellen. Isten segítségével hisszük, hogy ezen a megpróbáltatáson is túl leszünk nemsokára. Isten ójjon és segítsen mindannyiunkat!

(Biró Tivadar ref.lp.)

ROVATVEZETŐ DR. SZABÓ ZSOLT

Mai presbiterek

KÖNNYES ELHÍVÁSTÓL A SZOLGÁLÓ TISZTSÉGIG

Szilágynagyfalu ősi magyar, Árpád-kori település, 3365 fő lakja, ebből 2220 református. Itt is, mint más falvakban a református templom, amely 1450-1480 között épült, a faluközpontban van. Ebben a gyülekezetben 12 évesen, 1985-ben kezdtem a szolgálatot. Tagja voltam egy több mind 30 tagú ifjúsági zenekarnak, ahol tangóharmonikán játszottam, gitárral, mandolinnal és énekessel dicsértük Urunkat, Jézus Krisztust. 1992-ben Kolozsvárra költöztem a felső fokú tanulmányaimért, ahol a jól ismert Kolozsvári Kétágú Református templomba jártunk vasárnapi alkalmakra, 2000-ben a fiamat is itt kereszteltük.

Mennyei Atyánk akaratából 2001-ben visszaköltöztünk a Szilágyságba, Zilahra. Itt a 2000-ben alakult Zilah-Fenyvesi Református Gyülekezet tagjai lettünk. 2012-ben a közgyűlés presbiternek választott. Akkor még nem tudtam, mi is a feladata egy presbiternek, de hamarosan ezt a szolgálatot is megismertem és nagy öröm volt számomra, hogy egy nagyon jó presbiteri közösség tagja lehetek. Budapest-Fasori testvérgyülekezetünk egy egész hetes, több generációs sátorlajújhelyi tábora igehirdetéssel és úrvacsorával záródott, ahol az ajtónál kártyákat osztogattak. A kártyát megköszöntem, és Bibliám lapjai közé helyeztem. Majd hazaérkezés után egy pár nappal a kezembe kerül a kis kártya, amelyiken lévő üzenet annyira megszólított, hogy rögtön könnyek potyogtak szememből: „Ha valaki kész cselekedni az Ő akaratát, felismeri erről a tanításról, hogy vajon Istentől való-e, vagy én magamtól szólok.” (Jn 7,17) Majd megfordítom a kezemben lévő kártyát és tovább

olvasom az üzenetet: „Isten szeretetének, irgalmának bizonyosága az, hogy most idevont téged a maga közelébe, Szentleke hatása alá. Szeretne megszólítani, Lelkét szeretné kiárasztani reád, hogy megérthetnéd, komolyan vennéd és cselekednéd akaratát.”

Bevallom, most is, ahogy ezeket a sorokat fogalmazom, könnyes a szemem, amikor arra a percre visszagondolok. A mi gyülekezetünkben is megalakult a családi bibliaóra, ahol havonta egyszer, több mint 14 család vesz részt, férj és feleség. Itt gyülekezetünk lelkipásztora, *Bogdán Zsolt*, egy alkalom során azt az igei üzenetet közvetítette, hogy „Isten szeret minket”. Mindannyiunkban ott volt a kérdés, így bennem is megfogalmazódott „Honnan tudom én azt, hogy Isten szeret engem?”. Másnap reggel nem tudtam aludni, és már fél hatkor kinyitottam a bibliám, és olvastam a mindennapi drága tanításokat. Befejezésként, imádkozással zártam reggeli elmélkedésem, amelyben kérem Istent, hogy válaszoljon a kérdéseimre valahogy. Most már úgy érzem, véglegesen üzent, mert ekkor ismét örömkönnnyek potyogtak a szememből. Az az érzés, amit akkor átéreztem, és érzek azóta is, csodálatos dolog. Valóban Lelkét árasztotta ki akkor rám, megérttettem, sőt mi több, azóta is komolyan veszem és cselekszem akaratát. 2018-ban a presbitérium gyülekezetünk főgondnokának választott és teljes szívemben hordom gyülekezetünk minden egyes szolgálatát.

Kedves presbiter testvérek! 2021 elején Pál apostolnak a Filippibeliekhez írt levelével köszöntelek titeket: „Mindenre van erőm Krisztusban. Ő aki megerősít engem.” (Fil 4,13) 2020 január elsején nem gondoltunk arra, hogy milyen is lesz az elmúlt esztendőnk. Mindannyian tudjuk a múlt esztendő kulcsszavait: vírus, járvány, karantén, bezártság, nem várt emberi próbák. Jobb lesz a 2021-es esztendő vagy rosszabb lesz? Jó nekünk jó reménységgel élni és jót várni? Nem tudjuk, de egy dolog fontos és fel kell figyeljünk rá: „Mindenre van erőm Krisztusban aki engem megerősít”. Hogyan tudott vajon Pál ilyet írni egy vizes, dohos, fény nélküli fegyházban? Azt sem tudta, hogy mit hoz számára a holnap! Túléli a holnapot, megkegyelmezik neki, szabadon engedik vagy épp lefejeztetik a római császár parancsából? Mi lehet annak a titka, hogy így tud írni a Filippibeliekhez? A válasz egyszerűen az, hogy az apostolnak Krisztusban van ereje, egész életét Krisztusnak áldozza. Ő nem tudta, mit hoz a jövő, hogy mi következik az új esztendő eljövételével, de abban biztos

volt, hogy mindenre van ereje, mindent ki fog bírni!

Mikor van erőnk igazán, testvérek? Ha Krisztusban van életünk. Amennyiben viszont nem áldozzuk életünket az Úr Krisztusnak, nincs erőnk semmire. Mi történik, ha nem jut el hozzánk a vakcina, vagy ha nem lesz olyan év vagy épp rosszabb mint a tavalyi esztendő? Akkor is nyugodtak lehetünk, akkor is békességünk kell legyen, mert örömtől lelünk Krisztusban. Ő ezt üzeni ma számokra, hogyha életed belém kapaszkodik, ha rám építéd életed, akkor nem lesz olyan nehéz, mert én mindig ott vagyok melletted. Ez legyen a 2021-es év fő célja életedben. Ez hozhat igazi örömet, ez hozhat nyugalmat és békességet.

Mit is jelenthet, hogy „mindenre”? Mindenre, ami Isten akaratából, ami Jézus Krisztus lelkületével és a Szent Lélek Isten vezetésében megegyező dolog. Ha valami nem Isten akaratából történik, akkor ahhoz nem lesz erőnk. Még ha emberileg sikeresek is vagyunk, de mindez nem felel meg Isten akaratának, akkor emberi sikerem, döntéseim nem nyerneket értelmet életemben, nem lesz rajta áldás. Nem leszek megalégedve, mert tudom azt, hogy nincs a szívemben békeség, hála. Mi tartozik akkor a mindenhez? Minden ami az Isten akaratából jön, minden amihez kérem Isten Szent Lelkének a vezetését, minden amire megvan az Isten Szent Lélek által a válasz, hogy „menj cselekedd és tedd meg azokat a dolgokat az én nevében”.

Kérlek kedves testvérem, jól gondold át, hogy az új esztendőben ilyen legyen a te presbiteri hivatásod, a te gyülekezeti szolgálatod és természetesen, ilyen legyen a te életed és családod élete is, hiszen Krisztusnak van egy csodálatos üzenete számokra. Így legyen!

Nagy Imre István, főgondnok,
Zilah-Fenyvesi Református Gyülekezet

MARGIT ISTVÁN

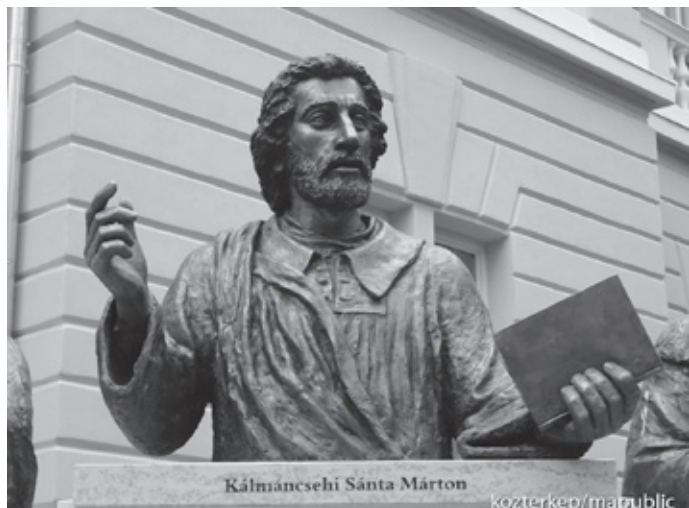
ZWINGLI SZELLEMEBEN MŰKÖDÖTT

A honi reformáció egyik különös alakja volt Kálmáncsehi Sánta Márton. Az első között kezdte el hirdetni az evangéliumot hazánkban, de másról is ismertté lett: ő volt az első protestánsok által üldözött protestáns prédikátor Magyarországon. Nevét mindazonáltal nem emiatt jegyzi az egyháztörténelem. A reformáció eszméinek rendíthetetlen, megalkuvást nem ismerő hirdetője volt, kiváló szónok és hitvitázó.

1500 körül született a Somogy megyei Kálmán-csán (régábbi nevén: Kálmán-Király-Csehiben). Nagy valószínűséggel a család neve is innen ered. Rokona volt annak a Kálmáncsehi Domokosnak, a kor neves humanistájának, aki Mátyás király idejében püspöki tisztet is viselt.

Kálmáncsehi Sánta Márton 1523-tól Krakkóban tanult, ahol magiszteri fokozatot szerzett. Feljegyzések szerint itt találkozott a reformáció eszméjével. Miután hazatért, 1538-tól Gyulafehérváron lett kanonok és iskolaigazgató. Még ebben az évben részt vett a segesvári hitvitában. Közel tízévi szolgálat után lemondott egyházi tisztségeiről, és a reformáció pártjára állt. Járni kezdte az országot, mindenhol a tiszta evangéliumot hirdette. Rövid ideig Mezőtúron, majd Nagykőrösön és Sátoraljaújhelyen működött. Tüzes beszédeivel sokakat nyert meg a reformációnak. Beregszászon prédikálás közben meglőtték, komoly sérüléseket szerzett. A golyó az egyik lábát találta el, aminek következményeként sánta maradt (véltetően innen származik a Sánta ragadványneve).

Az 1550-es évek elején Debrecenbe ment. Ekkor már egyértelműen a reformáció helvét (svájci) irányát képviselte. Ellenfelei „olcsó papnak” nevezték, mert száműzte a templomból az oltárt, a mi-

Kálmáncsehi Sánta Márton

kozterkep/magpublic

seöltözetet. Darócruhában prédikált, az istentisztelet középpontjába az igehirdetést állította. Mindehhez az ösztönzést vélhetően Bullinger Henrik „Liber Epistolaris” című munkájából merítette, amelyet a svájci reformátor a török hódoltság területén élő református gyülekezetek számára írt. Az istentiszteleti szertartások leegyszerűsítésének a híveként Kálmáncsehi állítólag még a templomi imádkozást sem pártolta. A neves egyháztörténész, Révész Imre talán emiatt jellemezte őt így: „... megállapítható kétségtelenül erős zwingliánizmus, ami a szertartási radikalizmusban, a sákramentumok jelképi jellegének nyomatókos hangsúlyozásában, predestinációs hitében és determinizmusában állhatott”.

Rövidesen távoznia kellett Debrecenből, Munkácsra ment lelkesnek. Később Erdélyben népszerűsítette sikerrel tanait, ám halálra keresték, így menekülnie kellett. Egy hitvita erejéig visszatért Erdélybe, és élénk vitát folytatott a templomi szertartásokról. Ebben még a Zwingliénél is sokkal határozottabb álláspontra helyezkedett.

Közben megszervezte a nagyváradai egyházkerületet (1556-ban ő lett az első püspöke), amelyhez röviddel ezután csatlakoztak a gyulafehérvári püspökség szatmárvidéki egyházai is. A megfeszített munka lassan felőrölte szervezetét, aminek következtében egy esztendő múlva el is hunyt. Utóda rövid időre Szegedi Gergely lett, majd pedig Méliusz Juhász Péter állt a helvét reformáció élére, aki befejezte a megkezdett munkát és megszervezte a tiszántúli superintendenciát.

Kálmáncsehi írásai, tantételei csak töredékes formában maradtak fenn, eszméit leginkább a vele folytatott írásos vitáiról ismerhetjük meg. Neki tulajdonított, ma is érvényes gondolata szerint „embereknek szerzésétől nem kell függenünk, hanem a Krisztustól”. 1561-ben nyomtatták ki Debrecenben „A Keresztyeni Gyülekezetben való reggeli énekelec, melyeket Primaknak híjnc, az Kalmanczehi Marton Mestertől Magyarra fordítot Psalmusokkal egyetembe” című énekgyűjteményét, a Huszár Gál-féle énekeskönyvvel egybekötve. A kötet a debreceni könyvnyomtatás első termékeinek egyike volt, a legkorábbi magyar nyelven nyomtatott protestáns egyházi énekeskönyv.

A reformáció ötszázéves évfordulóján több tudományos konferencia megrendezésével is adóztak emlékének. Életművének gondozására hívták életre a Kálmáncsehi Alapítványt, amely céljaul tűzte ki munkásságának feltárását, műveinek, énekeskönyvének újbóli kiadását is.

Irodalom: Nagy Géza: Kálmáncsehi Sánta Márton (In. Kálvinista jellemképek, Bp., 1930), Papp Gusztáv: Kálmáncsehi Sánta Márton (Bp., 1935), Horváth János: Kálmáncsehi Sánta Márton (In. A reformáció jegyében, Bp., 1953), Szabadi István: Kálmáncsehi Sánta Márton (Debrecen, 2007).

A KERESZTYÉNSÉG A VILÁG LEGNÉPESEBB VALLÁSA

A 2020. évi vallási világstatisztikák szerint a világ népességének 32,8%-a (kb. 2 milliárd 624 millió) keresztény/keresztény, 22,5%-a muszlim (kb. 1,8 milliárd), 13,8%-a hindu (1 milliárd 104 millió), 7,2%-a buddhista (kb. 580 millió). A különféle egyéb, törzsi és más vallásokhoz 11,8% tartozik (kb. 944 millió), vallástalan, ateista 11,8% (kb. 944 millió). A nagyságrendben a többi világvallástól eltérő, azokat jelentős lélekszámban meghaladó kereszténység ezért már régóta, olykor évszázadokban mérhetően, „szúr szemet” a többieknek.

FARKAS MÁRTA

AMIKOR A TUDOMÁNY A HITET IS GAZDAGÍTJA

INTERJÚ FRÁTER ERZSÉBETTEL

Különös hiányosságokat élünk meg, amióta – immár lassan egy éve, pár hónap kihagyással – a koronavírus járvány „betette a lábát” a világba! A mindennapi óvatosság mellett meg kellett tapasztalnunk a közvetlen emberi kapcsolatokban a nagy fekete lyukakat: a családtagok, a barátok gyöttrő hiányát még akkor is, ha a digitalizációnak hála skype-on tudtuk-tudjuk látni, hallani egymást. Ha szükséges, interneten kell beszereznünk többé-kevésbé megbízható ismereteinket. Most tehát így teszem fel Fráter Erzsébetnek a kérdéseimet, miután begyűjtöttem az adatait, és kellőképpen elképedtem az ő gazdag munkásságának olvastán. Ugyanakkor nem tudtam kiterjeszteni a gyűjtőmunkát Fráter Erzsébettről mint hitvalló reformátusról. Ezt annak alapján előlegezem meg, hogy nehezen képzelhető el bibliai növényekről és étellekről könyvet írni anélkül, hogy az ember kezében és elméjében-szívében ott ne lenne a Biblia.

– Volt-e családi indíttatása a pályaválasztásában és adott volt-e az a családi légkör, amelyből táplálkozva egy kislány (vagy már nagylány?) számára evidencia a gyerekistentiszteletre, majd a templomba járás, a konfirmáció?

– Meleg, szerető családba születtem. Szüleim érdeklődő, olvasott, művelt emberek voltak, bátorító légkör vett körül és az elképzeléseimet is, hogy régész vagy biológus legyek, mindenben támogatták. Nagyon hálás vagyok értük! A Győri Református Egyházközség belvárosi templomában kereszteltek, és annak rendje és módja szerint ott is konfirmáltam 13 évesen. Gyerekistentiszteletre, ifiórákra nem emlékszem, a 70-es években ez nem volt természetes, és a katolikus dominanciájú városban egyetlen osztálytársam, barátnőm sem volt a reformátusok között. Konfirmációmmal „kámformáltam” a gyülekezetből és csak ünnepeken jártam templomba.

– Rákérdezhetek-e arra, hogy a családnak, a szüleinek, önnek református elődök szolgáltatták-e a mintát? Vagy felekezeti szempontból vegyes a család összetétele? Egyébként ha erre a kérdésemre igenlő a válasz, akkor bevallom a kérdésben rejlő hátsó szándékot: azt, hogy nem jelent útlevelet az, ha mindenki református (volt) a családban, mint ahogy nem jelent szögesdrótot az sem, ha vegyes összetételű a család. Jézus Krisztus sosem kérdezte, ki milyen vallású (persze tudjuk, hogy akkor szó szerint ilyesmi nem is lehetett kérdés), hanem hogy ki hisz és ki nem, Őbenne.

– Szüleim és nagyszüleim is mindannyian reformátusok voltak, de mint a legtöbb magyar családban, a felmenőim között

katolikusok is vannak. Édesapám idősebb korában presbiter is volt, de számomra a templomba járás akkoriban csak szép szó-kás volt. Bár nyiladozó kamasz öntudattal mindig nagyon büszke voltam református egyházhoz való tartozásunkra, mellyel szorosán összefonódott a mély hazafias érzés, szép magyar nyelvünk szeretete, protestáns kulturális hagyományaink és a demokratikus gondolkodásmód. Nagyon szeretem egyházunk külsőségeit is, egyszerű, de méltóságteljes templomainkat. Ezeket ma is nagyon fontosnak tartom, de már tudom, hogy aki ezt tekinti végcélnek, az végzetes tévedésben él. Én is, bár világi értelemben tisztességesen éltem, valójában mindent Isten nélkül csináltam. Sokáig nem éreztem, hogy valami vagy Valaki hiányzik a szép, kerek életemből, amikor a 30-as éveim végén, már boldog, négygyerekes anyaként megszólított Isten. Férjem unokahúga kitarotán küldte nekem a Cseri Kálmán kazettákat, és az Úr a személyiségemből fakadó „kutatói” kíváncsiságomat használta arra, hogy elhívjon. Elkézdtem komolyan olvasni a Bibliát, és egy idő után azt vettem észre, hogy már semmit sem akarok Isten nélkül csinálni, Jézus átszövi a gondolataimat, a mindennapjaimat, felébreszti a lelkiismeretemet, rámutat a bűneimre, személyes kapcsolatban vagyok Vele, ennek minden következményével.

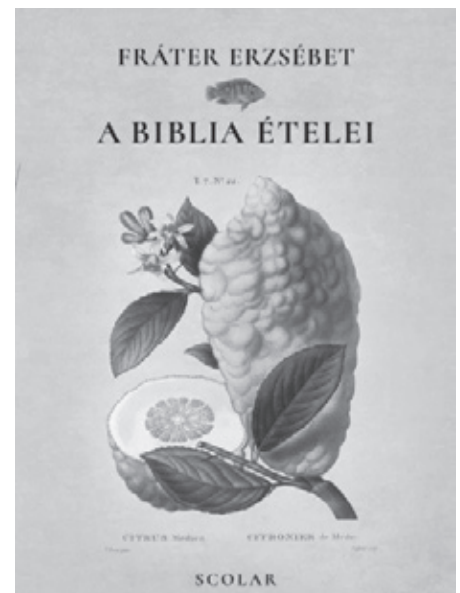
– Mint botanikusnak, szinte kínálta magát a gazdag téma: a bibliai növényvilág. De feltételezem, hogy ez nem ilyen egyszerű...

– Amikor megtérésem idején elkezdtem komolyan olvasni a Bibliát, segítség kellett az Ige értéséhez, beiratkoztam hát a Biblia-szövetség majd a Fiúság Akadémia Sípos Alpár Szabolcs vezette budapesti bibliaiskolájába, mely Isten egyik nagy ajándéka az életemben. Ez a jó néhány csodálatos és hasznos év indított el azután azon az úton is, amely a Biblia növényeinek, mezőgazdaságának, kultúrtörténeti hátterének evangéliumi szellemű tanulmányozásához, majd könyveim megírásához vezetett.

– Az ószövetségi időkben hallatlanul fontos volt az áldozat, és erről már a Biblia első lapjain drámai leírást olvashatunk. Ezt a gyöttrő szükségszerűséget először Ábrahám története írja le nagyon érzékletesen, bárhogyan oldódott is meg aztán az áldozati kérdés. Az viszont nyilvánvaló, hogy az Egyiptomból való kivonulástól kezdve az áldozati hús elfogyasztása szertartásszerű előírásokhoz volt kötve. Hogyan lehetett feltárni, hogy milyen ételeket ehettek a bibliai kezdetektől az első keresztyén közösségekig? És hogyan „szokhatott le” egy Péter apostol a belérögzült tiszta és tisztátalan megkülönböztetéséről?

– Ha belelapozunk a Bibliába, rá fogunk csodálkozni, hogy milyen gazdagon mutatja be a kor emberének táplálkozását, a mezőgazdaságot, az élelmiszer előállítását és az étkezéseket, ezt jártam körül könyvemben. Az ószövetségi istentisztelet központi részét képezték az áldozatok és szinte minden mózesi ünnepnek van jellegzetes étele. A zsidó szertartások, áldozati örömlakomák nem pusztán kortörténeti érdekességek, hátterük feltárása Isten üzenetének, Jézus keresztségének megértéséhez is közelebb vihet.

A sok évezredes mózesi étkezési tilalmak megtörésével egy látomásban tudatja Isten Péterrel, hogy a pogányok felé is nyitva áll az út, „amit Isten megtisztított, azt te ne mondd tisztátalannak!” (Apcsel 10,15). Az új, formálódó keresztyénségben azonban sok problémát vetett fel a mindennapi életet legmélyebben érintő étkezési szabályok kezelése. Az első jeruzsálemi zsinaton az apostolok arra a megállapításra jutottak, hogy a pogányból lett keresztyéneknek nem kell előbb zsidóvá válniuk (körülmetelés, étkezési tilalmak betartása stb.). Nem gondolom azonban, hogy Péter és a többi zsidó

apostol, akik addigi életükben nem ettek disznóhúst, ezen feltétlenül változtattak volna. Pál apostol a korinthusiaknak írt levelében a bálványáldozati húsról vonatkozóan hangsúlyozza, hogy „az étel pedig nem visz minket Istenhez közelebb; ha nem eszünk, nem lesz belőle hátrányunk, és ha eszünk, abból sem lesz előnyünk” (1Kor 8,8) kijelentése ma is érvényes.

– *A Biblia ételei-ben recepteket is találunk?*

– Ha ételekről olvasunk, rögtön recepteket, a gyakorlati megvalósításhoz való segítséget várunk, ám ha ezt keressük a Bibliában, akkor csalódnunk fogunk. Azt tudjuk, hogy milyen élelmiszereket ismertek több ezer évvel ezelőtt, ám az elkészítési módokat, a fűszerezést és a sok apró fogást, mely két nagyon hasonló összetételű ételt mégis megkülönböztet, ma már nem tudjuk kideríteni, ezért az úgynevezett „bibliai ételek” kivitelezése nem nélkülözheti a saját kreativitásunkat. A könyvben inkább csak illusztrációként szereplő receptek egy részét bibliai ételalapanyagok ihlették, mások egyszerűbb ókori receptek ma is megvalósítható változatai.

– *Úgy tudom, nem Budapesten lakik. Melyik gyülekezetbe jár? Ugyanott presbiter, illetve missziói bizottsági vezető, ahová amúgy, a sokat emlegetett békeidőben, templomba jár (a családjával)?*

– Családommal Vácrátóton az Ökológiai és Botanikai Intézet Nemzeti Botanikus Kertjében élünk, férjem kertészmérnökként hosszú évtizedekig vezette a botanikus kertet, négy gyermekünk már felnőtt, ők kirepültek a fészekből. Férjemmel a szomszédos Órszentmiklósi Református Gyülekezet tagjai vagyunk. Hosszú évek után az utolsó ciklusban nem vállaltam a presbiterséget. Ennek legfőbb oka az, hogy sok új, fiatal családos férfi épült be a gyülekezetünkbe, és én nagy örömmel látom őket a presbitériumunkban.

– *Ma miben találja meg az összhangot – és az örömet – a képzettsége, tudása és református hívő volta között?*

– Mostanában Isten új szolgálatba küldött, bár a járvány jelenleg ebben korlátokat állít. Itt, a botanikus kertben, a 12 állomásból álló „Biblia növényei” tansétán és az országban sokféle, egyházi és világi közönség előtt, előadásokon van lehetőségem úgy beszélni a Szentírás növényeiről és ételeiről, hogy közben Uramról és mentoromról, Megváltómról, Jézus Krisztusról tehetek bizonyosságot, hisz egyedül Ővé minden dicsőség! „Ellenben az Urat, Krisztust tartásatok szentnek szívetekben, és legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reményiséget.” (1Pét 3,15)

– *Köszönöm szépen! Kívánok Önnek és szeretteinek Istentől gazdagon megáldott, boldog Újévet.*

BÖJTÖLÉSÜNK IDŐSZERŰ FORMÁI

KÁROMKODÁS- ÉS KÁROMLÁS BÖJT

Az irgalmasság ellentéte az irgalmatlan gúny, a szavakban öló lenézés, az emberi kapcsolatok mérgező verbális erőszak. Hihetetlen mértékben lövik ki az emberek egymásra másokat semmibe vevő, meggondolatlan vagy nagyon is szándékos mérgezett szó-nyilaikat. Valóságos negatív szócsata zajlik a mindennapokban. Ha csak fele annyi káromkodás lenne, helyette próbálnánk némi elismerést, figyelmességet küldeni egymásnak kifejezéseinkkel, hogy a Jóistenről már ne is szóljak, békésebb lenne az életünk. Őt annyi közönséges káromlás éri naponta, ok nélkül és ízléstelenül, mint az elmúlt században együttvéve. Istenkáromló ország lettünk. Amennyit csak magyarul szidalmazzák a nevét, ha azt kicsit átfordítanánk jó szóra, vagy inkább lenyelnénk a káromkodást, akkor biztosan jobb, elviselhetőbb lenne a közhangulat és saját idegállapotunk is. Ingyen lehetne sokat javítani a közérzeten, neked, nekem, nekünk. Hogy nem lehet ezt belátni? Minthogy a szív teljességéből szól a száj, kinek-kinek belső nagytakarítást kellene tartania ahhoz, hogy a szív teljességéből vagy inkább semmi, mintsem mérgezett nyilak tömege zúduljon elő. Kiváltképpen a mostani böjti időszak alkalmas lehetne a nyelv bűneinek megfűrészesére, szóböjt tartására. Káromkodást csökkentő böjt tartására. A múlt század neves katolikus írója, François Mauriac jegyzi le egyik írásában: az emberszív viperafészek, csak úgy kígyóznak, tekerődnek benne a gyilkos indulatok, szavak. Vipera irtás kellene sok emberszívben. És vulkanikus lávaként sisteregnek a szavak legújabb tűzokádó technikáinkon, az online vagy twitter és facebook bejegyzéseken, ahol elszabadulnak az indulatok. Negatív gyóntatószékek vagy szemétkosarak a modern kibertérben? S ha ez nem sikerül, mert mindent, ezt is akarni és gyakorolni kell, a káromlás-böjtot, akkor még ott van a figyelmeztetés, amit jó lenne meghallanunk, a közel 3 évezredes tanács és kérés: „Uram, tégy zárat a számra, őrizd ajkaim nyílását!” (Zsoltár 141,3).

HÍVJ FEL VALAKIT! – mobil-böjt

Különösen napjaink kényszerű bezártságában felértékelődik a kommunikációnak kéznél lévő formája, a mobil telefon, egyáltalán a telefon vagy az email, a chat, az sms. Ez az előzőek pozitív fordítottja. Beteg vagy magányos ismerősök mindig akadnak körünkben. Kovidósok, vagy karanténeselek. Ha tudnak az emberek órákat fecsegni, pletykázni, akkor lehet tartani mobil-böjtot is, azaz a szükségeset beszélni azokkal, akik jobban rászorulnak az érdeklődésre, jó szóra, mint mi. Legalább legyen naponta, hetente egy ilyen mobilpartnered, akit meglepsz érdeklődéssel. „Örül az ember, ha válaszolni tud, és milyen jó az idején mondott szó” (Péld 15,23).

KÖZBENJÁRÓ IMA ELLENSÉGÉRT VAGY AKIT ANNAK GONDOLOK – kép-böjt

Rengeteg konfliktus forrása manapság (is) az ellenségek sokasága, amit magunkban felépítünk vagy átvesszünk. Valóságos őserdő vesz körül bennünket vélt vagy valódi ellenségeink képeiből. Márpedig akiért tudunk imádkozni, annak a képét már kiveszi az imádság tisztító szava Isten előtt a minket fojtogató őserdőből. Mi magunk vegyük csak elő azt a bizonyos „bozótvágo kést”, s nyissunk utat a másik felé imádsággal. Olyan jó megtapasztalni azt és elmondani, s ez valóságos lelki szabadítás élményünk lehet, ingyen jótétemény másokkal és önmagunkkal: - Barátom, testvérem, imádkoztam érted. Így csökkenteni tudjuk egészen hatékonyan azokat az ellenségeképeket, melyek a szívünket elnehezíthetik. Fohászodhatunk így is: Uram, áldd meg bosszantómat, X. Y.-t, és könyörülj rajtam is! „Áldjátok azokat, akik átkoznak, és imádkozzatok azokért, akik bántanak titeket!” (Lukács 6,28)...

(DrBL)

DR. TÓTH JÁNOS

KÖZÖSSÉG ÉS EGYSÉG

Vajon van-e, s ha van, mi az összefüggés a szavak között? A kérdés azért is időszerű, mert a 2021-es évben Szövetségünk a közösség egy speciális formájának a fontosságára szeretné felhívni a figyelmet – „...a mi közösségünk pedig közösség az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal.” (1Jn 1,3) – egy olyan időszakban, amikor a valós közösségi lét hagyományos formáinak kényszerű korlátozottságát kell átélünk.

A közösség kifejezést többnyire a szoros egység értelmezéseként használják. Azt mondják, hogy egy közösség erejét az egyetértés határozza meg: olyan együtt tevékenykedő emberek alkotnak közösséget, akik osztoznak egymással eszméikben, törekvéseikben. Ebben az értelemben a közösség egységét az azonos cél érdekében való összefogás valósítja meg. Az idősebb generáció számára bizonyosan ismerősen cseng a jelszó: „Egységben az erő!” Azt hiszem, sokan vélik manapság is így: a közösségnek egységet teremtő, növelő hatása, ereje lehet. De vajon hogyan gondolkodjon a keresztyén ember erről az összefüggésről? Hogyan függnek össze a mi köreinkben a közösség és az egység fogalmai? Mire kell törekedni inkább:

egységre, vagy közösségre? Van-e prioritás? Van-e fontossági sorrend? Az-e a fontosabb, hogy minden teológiai, hitéleti kérdésben feltétel nélküli kötelező egység legyen közösségeinkben, mert ez határozza meg identitásunkat, vagy inkább olyan közösségeket építsünk, ahol lehetnek véleménykülönbségek, de megvan a lehetőség az érvek, indokok, vélemények szeretetközösségben való megbeszélésére, és ennek eredményétől függően új felismerések, kezdeményezések is elfogadásra kerülhetnek? Egyházunk és közösségeink gyakorlatában kétségtelenül vannak olyan területek, ahol úgy érezhetjük, hogy az egység, az egységesség hiányosságai, és a sokszor egymástól nagyon eltérő gyakorlatok bizonytalanságot vagy elbizonytalanodást okoznak, és igény merülhet fel a határozottabb, egységesebb állásfoglalásra.

A teljesség igénye nélkül ide sorolhatjuk a bűnbánat, bűnvallás helyét, súlyát, gyakorlatát a gyülekezetek életében, és ide tartozik az imakultúra helyzete, az imádkozás formáinak megvalósulása, és az alternatív informák létjogosultsága, az egyéni vagy csoportos zárandoklat-jellegű együttlétek kérdése, de itt lehet említeni a klaszszikustól, „megszokottól” eltérő istentiszteleti liturgiák, a különböző műfajú zenei betétek, illetve a „kiegészítő” énekeskönyvek használatának megítélését is. Az elmúlt esztendőben talán a legtöbb gondolatot az a rendkívüli állapot gerjesztette, ami a járványhelyzet miatti kényszerűségből a húsvéti on-line úrvacsorai gyakorlat kapcsán (bár ezzel kapcsolatban volt „hivatalos” ajánlás) alakult ki. Igen nagy megosztottságot okozott ez a kérdés gyülekezeteinkben! Meg kell azonban állapítani – ehhez kapcsolódóan is –, hogy az utóbbi időszakban

a közösségi alkalmak liturgiájának örvendetes, innovatív variációi a misszió váratlan, de már most érzékelhetően hatékony lehetőségével ajándékoztak meg bennünket. Szinte általános tapasztalat, hogy az alkalmak látogatottsága a virtuális térben meghaladja a hagyományos istentiszteletekét, a szinte korlátlanul hozzáférhető „konkurencia” pedig pozitív hatással van az ígértökre. S bár a valós közösséget az on-line együttlét nem mindenben helyettesíti, az egység ilyen körülmények között is átélhetővé, érzékelhetővé válhatott.

A fontos kérdés a különbözőségek egységre segítő hatásában az, hogy mi vagy ki képezi az egység alapját. Mi vagy ki a közös pont? És itt kell kimondanunk azt, hogy a keresztyén közösségben az

egymással való igazi lelki kapcsolat akkor valósulhat meg, ha ezt a Krisztus-testben való közösség alapozza meg. Krisztus a közös Személy, Őt követjük együtt, a Vele való közösségre vágyunk – akár a virtuális térben, akár valóságosan vagyunk együtt. Egységre kell jutnunk abban, hogy csak így érdemes. S ha minél egységesebbek vagyunk ebben, akkor megadjuk annak a lehetőségét is, hogy jobban megértessünk, toleráljunk és szeretettel elfogadjunk helyi körülményekből, adottságokból, eltérő hagyományokból, lelki alkatokból adódó eltéréseket. És csak ez a Krisztusban megélt egység válhat olyan közösségteremtő, közösséget erősítő hatássá, ami a misszió tápláló forrása. Az ilyen közösségben, ahol a tagok elsőrendű törekvése az Atyával és az ő Fiával való közösségre jutás, az ebben való egységesség stabilizáló, éltető hatású a közösségre, a gyülekezetre, és az ilyen krisztusi közösségek erősíthetik egyházunk hitelességét. Törekedjünk erre az új esztendőben, és váljunk mi magunk is példamutatóan „függővé” a Szentháromság Istennel való közösség lehetőségeinek felismerésében és gyakorlásában. Alázattal fogadjuk el azonban, hogy igyekezetünk eredményessége a Lélek kegyelmi ajándéka, és higgyünk Jézus közbenjáró imádságának erejében: „...hogy mindnyájan egyek legyenek, ahogyan te, Atyám énbennem, és én tebenned, hogy ők is bennünk legyenek, hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem.” (Jn 17,21)

Legyünk egységesekek ebben a közösségvállalásban, hogy szolgálatunkkal hozzájáruljunk a Krisztus-test egységének erősödéséhez. Ebben az egységben valóban erő van! Így valósulhat meg életünkben a közösség és az egység dinamikus harmóniája, és ez segíthet hozzá a tanítványi küldetés betöltéséhez: „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” (Mt 5,16)

Isten áldja meg közösségre és egységre való igyekezetünket 2021-ben.

Dr. Tóth János
(Missziói és Diakóniai Bizottság elnöke)

DR. HARDY F. GÁBOR

Szép rend – a Magyarországi Református Egyház Alkotmányáról és Kormányzásáról V.

„Ti mindnyájan Izráel fiai vagytok, tartsatok tehát nyomban tanácsot ebben az ügyben!” (Bírák 20,7)

Az ország határain belül 4 református egyházkerület működik, melyek a területükön lévő egyházmegyéknek az egyházi kormányzás és igazgatás felsőbb hatóságai. Az egyházkerületek szervezete, felépítése, működése sokban hasonlít az egyházmegyékhez, vezetőit többségében az egyházközségek presbitériumai választják. Az egyházi tisztségviselő mellett itt is mindig ott van a világi tisztségviselő, akárcsak a megyében.

Az egyházkerület feladatait a közgyűlés, a tanács, az elnökség, a bizottságok és a tisztségviselők, alkalmazottak látják el. Tisztségviselők a püspök, a főgondnok, a lelkeszi és világi főjegyző, a tanácsosok, a lelkeszi és világi jegyzők, a jogtanácsos, a gyűjteményi igazgató, és a püspöki titkár. Az egyházkerület szabályrendeletben más tisztségek, valamint alkalmazottak felől is rendelkezhet.

Püspökké választáshoz legalább tízévi önálló lelkeszi szolgálat szükséges.

Az egyházkerületet a püspök és a főgondnok együttesen képviseli. Mindketten tisztségükönél fogva tagjai az egyházkerületi közgyűlésnek, az egyházkerületi tanácsnak, az esperes-gondnoki értekezletnek, a Zsinatnak, a Zsinati Tanácsnak, a Zsinat Elnökségi Tanácsának. A püspök és a főgondnok szintén együttesen látja el a vezetési, irányítási, felügyeleti, utalványozási, egyházközség látogatási (generalis visitatio), a tisztségviselők és alkalmazottak jelentéstételre felhívás szolgálatokat.

A püspök kizárólagos hatásköre a lelkeszképesítő vizsgát letett személyek lelkeszi szolgálatok teljesítésére felhatalmazás és lelkészszentelés – utóbbi az esperesek segédletével –, a közgyűlésnek az egyházkerület életéről évenként jelentéstétel, a missziói és intézeti lelkeszi kinevezés, a segéd- és beosztott lelkészek kirendelése.

Főgondnok választáshoz legalább hat évi presbitéri szolgálat, egyházi szolgálatra kiemelkedő készség, egyházi vezetésre alkalmasság, közmegebecsülés szükséges.

A püspök helyettese a lelkeszi főjegyző, a főgondnokká a világi főjegyző, a főjegyzők helyettese pedig a kor szerinti legidősebb jegyző, akiket az egyházkerületi közgyűlés választ meg.

Az évente legalább egyszer összehívandó egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjai az előzőekben már megjelölt választott egyházkerületi tisztségviselők, az esperes, az egyházmegyei gondnok, az egyházmegyék lelkeszi és világi képviselői, a jogtanácsos, az egyházkerületben működő felső-, közép- és alsófokú oktatási intézmények, óvodák szintenként egy-egy oktató-, nevelő képviselője, a hittudományi egyetem, tudományos gyűjtemény egy-egy képviselője.

Az egyházkerületi közgyűlés tanácskozik és intézkedik az egyházkerületre tartozó egyházi és intézményi igazgatási ügyben. Legfontosabb egyházi feladata öröködni az evangéliumi tan tisztasága felett. Felügyel

az egyház önkormányzati jogaira, szabályrendeletet alkot, bizottságokat választhat, gondoskodik az egyházépítő munka szervezéséről és irányításáról, megállapítja az egyházkerület költségvetését, elfogadja a zárszámadást, javaslatokat terjeszt elő a Zsinathoz. Tanácskozási szabályzatát és ügyrendjét maga állapítja meg.

Két közgyűlés közötti időszakban a közgyűlés által végzendő feladatok többségét az

egyházkerületi tanács látja el. Az egyházi és világi tanácsosokat az egyházmegyék közgyűlése választja.

Az esperes-gondnoki értekezlet hivatalos résztvevői a főjegyzők is. A testület az egyházkerület elnöksége mellett működő tanácsadó testület.

Református egyházjog III.

- Az egyház bírói hatalma (az egyházi törvény szerint) a kulcsok hatalmán alapszik – Jézus Krisztus, az Anyaszentegyház Ura (Máté evangéliuma)
- A bírói hatalom eltér a törvényhozói és a közigazgatási hatalomtól
- Az egyházi szinteknek megfelelően három, illetve négy bírósági típus:

Egyház-községi Bíróság
(a törvény nem nevesíti)

Egyház-megyei Bíróság

Egyház-kerületi Bíróság

Zsinati Bíróság

Az egyházkerület elnökségének tagjai a püspök és a főgondnok. Azokban az ügyekben kell eljárniuk, melyeket a törvény erejénél fogva a két elnöknek együtt kell intéznie.

Az elnökség határozata és intézkedése ellen, ha a törvény másként nem rendelkezik, a közgyűléshez lehet halasztó hatályú jogorvoslattal élni.

Az egyházkerület része még az egyházkerületi bíróság, melynek működéséről külön törvény rendelkezik.

NEM CSAK KENYÉRREL...

BALOG ZOLTÁN KÖNYVÉRŐL – PRESBITEREKNEK KIVÁLTKÉPPEN

Kevés olyan könyv adódott idáig, amit egy ültömben olvastam el. Balog Zoltán református lelkipásztor, ma már megválasztott dunamelléki püspök könyve ilyen. Ennek a kézreálló, 223 oldalas, komfortosan szedett kötetnek vonzása van. Pontosabban annak az élő Úrnak, Aki benne mindvégig szól, megszólít. Különös, ritka dokumentáció ez a koronavírus első hullámának idejéből, a 2020. március-augusztus közötti időszakról. Amint a

Hold-utcai egyházközség ezt a rendkívüli online egyházi létet megélte, amint lelkipásztora kereste az Igében a válaszokat a különleges emberi és világhelyzetre, az példaértékű. Több módon, több műfajban tette ezt Balog Zoltán. Igehirdetéseken, imádságokban, interjúkban, facebook bejegyzésekben, videóüzenetben, és két nagyobb tanulmányban. Mindvégig érezhető a sorok mögött a gyülekezet jelenléte, érdekes módon intenzívebben, mintha mindenki korábbi módon ott ülne a székeken. A képernyők előtt, egy hatalmas virtuális, élő közösségben. A régi latinok azt mondták, a könyveknek sorsuk van. Mi meg ebben a kovidos időszakban ezt: a sorsoknak könyvük van. Mert ez a kötet sorsokról regél igaz, megélt dolgokat, mondatokat. Gyülekezeti tagokról, presbiterekről, útkeresőkről, megrendült válaszkeresőkről, egyházzól, lelkipásztorról. Emberekről a pandémiában. És Istenről a pandémiában, Aki az emberi konfúzióban, zűrzavarban, megzavarodottságban is gondviselő Úr, „hűséges Édesatyánk”, ahogyan rendre az imák kezdődnek a Hold-utcai prédikátor ajkán. Ezért Tőle-Hozzá-Róla-Nekünk minden mondat e

kötetben, melynek itt most csak legjellegzetesebb fordulataira tudunk utalni.

A 14 imádság, 10 igehirdetés belső lökötésében, szívritmusában éljük át a magával ragadó elcsodálkozást afelett, hogy nem a vírusé a főszólam, hanem mindig az Úr, Aki övét tanítja, vezeti a bajban, próbában.

A járvány sok mindenre rámutat. Annak a gondolkodásnak a csődjére, ami azt hiszi: mindent meg szabad tennünk, amire ké-

pesekek vagyunk (131). Márpedig kiderült, mennyire kiszolgáltatott az ember, nem ura az életének (166). „Napi billegésben, bizonytalanságban vagyunk” (175).

A kötet végkicsengéseként megszólítja Balog Zoltán egyházunk bázisát, a presbiteri világot. Az egyházi csapatmunkában nélkülözhetetlen és felcserélhetetlen a presbiterek szerepe, küldetése (219). Ők eljutnak oda is, ahová a lelkipásztor nem. Ezzel zárul a rendkívüli dokumentum-kötet: „Presbiterek szolgálata, a nem-lelkész református hívők szolgálata áldás lehet, amikor a gyülekezetek határain kívül is megjelenítik, megélik az evangéliumot” (223).

Hasznos lenne presbitériumainkban közösségileg is tanulmányozni, a benne rejlő értékeket így is közbeszéd témájává tenni. A kötet a Kairosz Kiadónál jelent meg, a szerkesztés nehéz, de találatos munkáját Kántor Yvette végezte, a képi üzenetekben gazdag, kézbevétele ösztönző borítótérvet Szurdi Kata készítette. Építő olvasást! (Részletes könyvismertető olvasható: Felvidék.ma honlapon dr. Békefy Lajos rovata alatt, illetve a bekefy.agnusradio.ro-n) (DrBL)

MI A BÖJT KÁLVIN SZERINT?

Kálvin a böjtöt az imádság és az egyházfegyelem részeként tekintette. Rámutat, hogy a böjt idejére nézve a Bibliában nincsen útmutatás, így hát mind az anyaszent-egyház közössége, mind egyéni kegyességünk számára magunk által meghatározható idő. Az is tehát, hogy mikor, miért és mennyi ideig böjtöljünk. Kálvin ezzel kapcsolatban így ír:

„(a böjt) ABBÓL ÁLL, HOGY A PÁSZTOROK, AHOGY AZ IDŐK PARANCSA MEGKÍVÁNJA, TEKINTSÉK KÖTELESSÉGÜKNEK, HOGY A NÉPET KÖNYÖRGÉSRE VAGY NYILVÁNOS BÖJTÖLÉSRE BUZDÍTSÁK ...”

A gyülekezet vagy a nemzet életét döntően meghatározó esemény, próbatétel esetén, vagy ha Isten haragjának jelei mutatkoznak,

„SZENT ÉS MINDEN IDŐKRE ÜDVÖS RENDELKEZÉS AZ, HOGY A PÁSZTOROK ILYENKOR NYILVÁNOS BÖJTÖLÉSRE ÉS RENDKÍVÜLI KÖNYÖRGÉSEKRE BUZDÍTSÁK A NÉPET” – írja Kálvin (Inst. IV. 12,14).

(Dr. Fodor Ferenc)

DR. BÉKEFY-RÖHRIG KLAUDIA

PÁL APOSTOL NYOMÁBAN - BIBLIÁVAL A KÉZBEN (XII.)

PÁL MISSZIÓI MÓDSZERE ÉS AZ IRIGYSÉG

Az apostol Szilásszal, hú kísérvőjével a hosszú második missziói út során Filippiből érkezik meg Thesszalonikába (ApCsel 17,1-9). Ez a második európai nagyváros, az egykori Makedónia egyik központja, jelentős kereskedelmi utak mentén terült el. Nevéről érdekességként annyit, hogy a korabeli római hatalmasságok azzal kedveskedtek feleségüknek, választottjuknak, hogy nem virágcsokrot vagy luxushintót adtak nekik, hanem városokat neveztek el róluk. Így kapta ez a város Nagy Sándor uralkodó féltestvér hugának, Thesszalonikének a nevét, amit férje, Kasszander király adományozott a településnek. Nyilván sok gazdag és előkelő nő is élt a városban, akikről maga Lukács, az ApCsel szerzője is ír: sok előkelő asszony is csatlakozott Pálhoz (17,4). Amint e nevezetes városba megérkezik Pál, hova is menne először, mint hitsorsosai, a zsidók zsinagógájába. „Szokása szerint bement hozzájuk...” (17,2).

vednie kellett és miért? Fel kellett támadnia a halálból, és miért? Mindennek célja van Isten ügyében. Nem öncélú semmi. A Krisztus-mű célja a megváltás beteljesítése. Az emberek üdvösségre vezetése kegyelemből hit által. Az ilyen missziói módszer, a bibliás vita, magyarázat és bizonyítás aztán nem csak Pál esetében, hanem ahol ezt ma is működtetjük, gyümölcsöt terem. A jó evangélistának, a hatékony bizonyoságtételeknek azonnal megjelennek a pozitív következményei. Mi volt ez Thesszalonikában? Néhányan hívőkké lettek a zsidók közül, ők a zsidókeresztyének. Igen sok istenfélő görög is csatlakozott hozzájuk, valamint sok előkelő asszony. Ők voltak a pogány keresztyének. Vallásos zsidók, művelt görögök, gazdag hölgyek. Nem semmi eredmény három szombatnapos bizonyoságtétel nyomán (17,4)!

Érdeemes Presbiter Testvéreinknek ebből is tanulva, feltenni a kérdést: ha más városba, faluba elmegyünk, felkeressük-e a református közösséget? Él-e bennünk szent kíváncsiság és vágyódás az ismeretlen helyi közösség temploma, testvéreink, a lelkészüik, presbitériumuk, életük iránt? Pál három szombaton is elment a zsinagógába. A következő versek leírják, milyen módszerrel igyekezett az apostol átadni a rábízott drága üzenetet arról „a Jézus Krisztusról, akit én hirdetek” (17,3). A módszer egyszerű, de nagy felkészültséget, bátorságot, s legfőképpen személyes meggyőződést, hitet igényel.

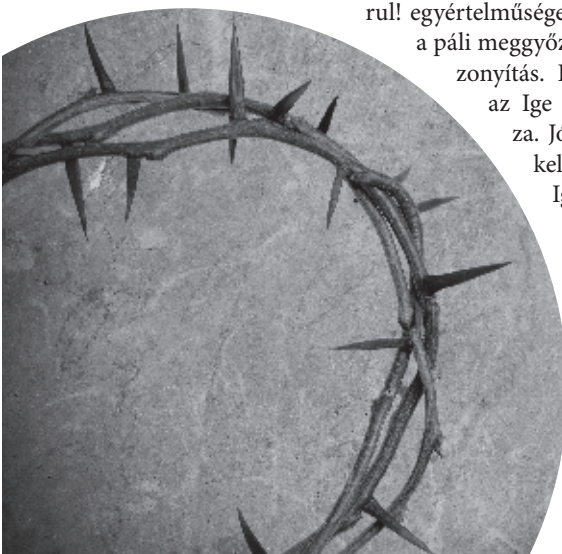

Pál második missziói útja

Mindez működteti a módszert, ami csak így hatékony, s akkor nem üres sablon. A módszer egyik eleme a vita. De nem vita a vita kedvéért, hogy csak járassuk a szánkat vagy okosságunkat fitogtassuk. A népek apostola Krisztusért szállt vitába, s ami nagyon fontos: érvelve vitakozott, egyetlen érveléssel, az Igével. Vitába szállt velük az Írások alapján (17,2). Mennyi értelmetlen vita tudja elvenni a drága időt akár egy presbitéri gyűlésen is a lényegtől. Mintha Krisztus ott sem lenne. Aki az Írások alapján száll vitába, az épít. Az építő, épületes beszéddel áll elő. És mi? – Aztán a páli módszer másik eleme a magyarázat, az értelmezés, a beszélj már magyarul! egyértelműsége. A harmadik eleme a páli meggyőzés technikának a bizonyítás. Reformátori alapelv: az Ige önmagát magyarázza. Jól érvelni az tud, aki

ennek a hatékony, intenzív misszióknak nem csak istenáldotta eredményei lettek Pál és Szilász szeme láttára, hanem bizony az ördög is rögtön intenzív ellenmunkába, aknamunkába kezdett. Az egyik legártalmasabb vírus hintette el: az irigység vírusát. És aztán Lukács pár szóban leírja az irigység módszertanát és eszközrendszerét is. Vallásos irigységről van itt szó, hiszen a zsinagógás zsidókat fertőzte meg ez az I(irigység)-vírus. Ma is van ennek egy T-mutációja, a templomos vírus. Amikor Isten házához méltatlan gondolatokat, érzéseket támaszt a jelenlétükben. Akkor és ott nagyon durván és pillanatok alatt elterjedt. A zsidók az I-vírus hatására kivetkőztek kegyességükből, a piaci csavargók közül

maguk mellé vettek néhány hitvány embert (17,5), csődületet támasztottak és felzaklatták az egész várost. Egy kis templomi irigység. Ez az az indulat, ami Krisztus közelében fogan meg, csakhogy a lényegét nélkülözi: Krisztust magát. Azt a békességes, megbékéltető indulatot, ami volt a mi Urunkban. Krisztus közelében irigykedni, gyűlölködni, lázítani, felzaklatni maga az ítélet a Krisztus-talan állapotról. Az, hogy mi visz bizonyos társaságokba, körökbe, barátok közé, már jelzi, hogy Valaki nagyon hiányzik, vagy éppen jelen van normaként, kontrollként, lényeges vonatkozási személyként az életben. Az érv pedig a tényleges Krisztus-tanúk ellen mindenütt és mindenkor ugyanaz: ezek az egész világot felforgatták (17,6). Ahol valóban él Krisztus az Ő „Páljai, Szilászsai, Timóteusai” szívében, ott az egész világ felfordul. Vagy éppen visszaáll igazi fundamentumára, aminél különbség, másabbat senki sem vethet. Logikus és szükségszerű következménye az ilyen pozitív értelemben felforgató hitnek, hogy más mondanak királynak az Ő követői, mint a többi ember. Jézus a Király. Ahol az Ő feltétlen tekintélye él bennünk, s ez valóban meghódolásra indítja szívünket, akkor jó helyre kerültünk. A legjobb társaságba. Örök és örömszerző társaságba. Így, de csak így, a Jézus Király keze által, kezessége révén lehet kimenekedésünk minden visszás, vagy nagyon is „színtartó” (változatlan) helyzetből. Figyeljünk oda 2021-ben is, kinek a kezére bízunk magunkat feltétlenül, teljes odaadással, s ki az, aki kezességet vállal érted nem csak itt a földön, életre-halálra, hanem az élő Isten előtt is! „Királlyá Jézust, Jézust koronázzátok!”.

kellő bibliaismerettel, Ige-ismerettel rendelkezik. Ez egy életlen át tartó tanulási folyamat. Nagyon fontos a presbiter önképzése, igei jártassága. Mit kellett bizonyítani? Azt, hogy Krisztusnak szen-

A LEVÉLBELI KAPCSOLATOK JELENTŐSÉGE A CIGÁNY GYŰLEKEZETEK BEN

„Nem azért írtam nektek, mintha nem tudnátok az igazságot, hanem azért, mert tudjátok azt, és mivel tudjátok, hogy semmiféle hazugság sem származhat az igazságból.” (1Jn 2,21)

A karácsonyi ünnepek előtti napokban olvastam valamelyik újságban néhány kérdésfeltevést a hagyományos lapokkal, levelekkel kapcsolatban. Emlékezetem szerint, nagy általánosságban ilyen kérdések voltak olvashatóak: Szokott Ön még egyáltalán ünnepekre lapokat, leveleket írni és küldeni? Ha igen, mely ünnepekre? Van ennek még egyáltalán értelme, kézzel írott lapot is küldeni egymásnak? Majd további kérdések is sorakoztak még. Nem tudom, hogy mi volt az eredménye ennek a felmérésnek, de azt örömmel tapasztaltam egy egyszerű, vidéki élelmiszer boltban is, hogy nagyon szép – bár nem egyházi, evangéliumi kiadású –, mégis karácsonyi lelkületet, „áldott ünnepeket” kívánó, közvetítő igényesebb lapok is bőven elkelték.

Bár magam is egyre kevesebb kézzel írott lapot küldtem az utóbbi években, ez a járványos karácsonyi, újévi alkalom jelentős számú levél megírására készítetted cigány testvéreim számára.

A levél először egy körlevél formáját mutatta, sokszorosított formában, de közvetlen címezéssel, majd a levél végén néhány személyes szóval, mondattal gondoltam kézírással kiegészíteni. Ez is elért még a lap

első oldalán. Mégis, amikor kezdtem összehajtani az „A4-es levelet”, éreztem, hogy a nyomtatott szöveg mellett a kézzel írott, minél személyesebb vonásokat hordozó üzenet, emlékezés, feltett kérdés fogja leginkább pótolni a közvetlen találkozást, kézfogás, ölelés elmaradt gyakorlatát. Az olvashatóságra is nagyon kellett vigyáznom, így olykor – a személyekre külön is gondolva – akár nyomtatott betűkkel is írtam.

A minél több személyes utalás, kérdés mellett azért az ünnep legfontosabb üzenetét is ismételtlen összefoglaltam, s így végül mindig megtelt az üres hátsó oldal is. A nyomtatott levél „alapigéje” egyébként Ézsaiás 57,15-ben olvasható: „Magasságban és szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkűvel is. Felüldítem az alázatosak lelkét, felüldítem a megtörttek szívét.”

Azért választottam ezt az ígét, mert az örömben, felszabadultságban ünneplő testvérek között bizony sokan hordoznak nagy terheket és szomorúságot, így a karácsonyi ünnepkörön belül a vigasztalás ígétjét is szólni kívántam feléjük.

Sajnos nem mindenkinek ismertem a postacímét, de legalább a legfontosabb test-

véreikhez: a magányosokhoz, a betegekhez, a sokgyermekesekhez, a hűséges munkásokhoz, mind a hat gyülekezetbe tudtam levelet küldeni.

A válaszok mutatták, mutatják, hogy a lezárt találkozási lehetőségek közepette Isten Lelke milyen mértékben értékelte fel közöttünk ismét nagyon hagyományos kapcsolattartást. S a kapott válaszok annál kedvesebbek lettek, minél egyszerűbb, vagy fáradtabb, gyakorlatlan kézzel íródtak.

Összességében azt tartottam, tartom az ilyen levelek esetében nagyon fontosnak, hogy egy alapvető üzenet átadása mellett megérezzék, hogy az olvasó élete nagyon fontos az Úrnak, s így nekem, nekünk is. Ahogyan ez nyilván más helyzetben, vonatkozásban is érvényes, a presbiterek nagy családjában is. És a Gyülekezetek, Egyházak nagy családjában miért ne volna így? És az egymás felé fordulásnak ez a lelkülete miért ne járhatná át az egész Nemzetünket, azt sugallva, hogy Te a teremtes és megváltás jogán az Istené, az Úré vagy, és Ő mindnyájunkat felelőssé tett egymásért!

Jó reménységben, alázatban és munkálkodásban, testvéri köszöntéssel:

D. Szabó Dániel

TÓTH ANDRÁS

Presbiteri rendezvények Királyhágó-melléken 2020-ban

„Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.” (Jn 1,14)

A 2020-as év az úrvacsora évének is volt tekinthető, de a koronavírus megjelenése miatt elmaradt a kongresszus, ebből adódóan adtuk a fent megnevezett Ige üzenetét minden kiküldött meghívónknak. Sokszor az volt az érzésem, hogy a válság napjait úgy éljük meg, mintha nagypénteki sötétség borított volna el bennünket: szomorúság, csüggedtség, szorongás és kétségbeesés vesz erőt rajtunk. A koronavírus-járvány megjelenése és a szigorítások ellenére is sikerült megtartanunk három rendezvényt, de a biztonságot jelentő törvények keretein belül, Istenünk reánk irányuló kegyelméből.

Nagy megtiszteltetéssel fogadtam el azt a felkérést Török Csaba Pál testvéremtől, aki a Debreceni Református Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke, hogy 2020. január 18-án, eleget téve a megtisztelő felkérésnek, az esperesi hivatal gyűléstermében tartsak egy előadást, melyben mutassam be Egyházkerületünk presbiteri szövetségének rendezvényeit videóprojektoros előadásban megalakulásától napjainkig.

Szövetségünk 2020. március 7-én tartotta összehívott közgyűlést Nagyváradon. Ezen együttlétünk alkalmával beszámolókat hangzottak el kerületi és egyházmegyei elnökök által a 2019-es évnek megvalósításáról. Ezeken az alkalmakon immár öt éve adjuk át az

egyházmegyei szövetségek által megnevezett, egy-egy presbiternek szánt a Presbiteri Szolgálatért Díjat, és egyet kerületi szinten az egyházkerületi presbiteri szövetség elnöksége által megnevezett, a testvérszövetségek egyik presbiterének szánt díjat. Ebben az évben ezt Pályi József, az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiter Szövetségének az elnöke kapta. 2020. július 11-én tartottuk első presbiterképzésünket Solyomkőváron, a gyönyörű festői tájon található ifjúsági központ teraszán 50 presbiter részvételével. A képzés témája felekezetiismeret, az előadó dr. Papp György, a Kolozsvári Protestáns Teológia professzora volt.

MIT VÁROK 2021-TŐL? SZERKESZTŐINK VÁLASZOLNAK

Bizonyos értelemben csendesebb, nyugodtabb évet várok, amikor – minőségi idővel – családom közösségében átgondolhatom, elmélyíthetem, megújíthatom Istennel való kapcsolatomat, újra „értékelhetem” az ő áldásait, ajándékait. A világ és Európa káosza mögött is megláthatom az Úr hatalmát és csodálatos munkáját. Alkalmomnak tekintem az előttünk álló évet arra is, hogy még több figyelmet fordítsak az egyedülállókra, odafigyeljek beteg ismerőseimre. Évkezdő igeként a Mt 6-ból ezt helyezte szívemre az Úr: „*Ne aggódjatok a holnapért..., elég minden napnak a maga baja.*”

Vácsi Gábor

Ismét a személyes kapcsolat lehetőségét várom. Életem (legalább) két síkon folyik. Mint a Presbiteri Szövetség – és más egyházközi szervezetek tisztségviselője – gyűléseken, konferenciákon, egyházi alkalmakon, és személyes tárgyalásokon való részvétel a feladatom részét képezik, és ezek elmaradása nagymértékben megnehezíti az eredményes szolgálatot.

Mint természet-, és társaságszerető nyugdíjas ember viszont azt várom, hogy ismét lehessen utazni, megnyíljanak a határok, látogathatók legyenek kulturális események és intézmények. Találkozhassak ismét tágabb családom tagjaival, és tölthessünk együtt minőségi időt.

Viczián Miklós

Minden év kezdetén az ember óhatatlanul megfogalmazza, hogy mit óhajt, mit vár az új esztendőből. Viszonyít, mérlegel, szívvel-lélekkel (no meg pénztárcával) tervez. Mi volt és mit szeretne. Mi már csak ilyenek vagyunk. Baj? Nem. Sőt. A baj csak az, amikor észre sem vesszük, hogy sokszor – hangsúlyozom, nem mindig, sokszor, de ez máris a többséget jelenti! – ebben is a „nekem, nekem” attitűd fogalmazódik meg, legtöbbször az én prioritása jut kifejeződésre, minden hozzám kötődik, illetve rajtam keresztül kapcsolódik személyekhez, tárgyakhoz vagy eseményekhez. Vagyis bármi legyen is a válasz, az én beágyazódásáról van szó. És amikor ezt fölismerem, megálljt parancsolóan élem ugrik a kérdés: Én vagy Ő? Az alternatívák először szembesítenek, majd – jobb esetben – döntésre kényszerítenek, s bár a döntésem lehet ilyen is meg olyan is, de bármilyen legyen, a lényeg, nem lehet, nem lesz következmény nélkül.

S hogy a kérdésre is válaszoljak: Mit várok 2021-től? Azt, hogy jobban megértsem, amit az Úr vár tőlem. A többi? A többi ráadás.

Apostagi Zoltán

2020. augusztus 1-én tartottuk meg második presbiterképzésünket ugyancsak a sólyomkővári ifjúsági központ teraszán az előadást dr. Papp György professzor úr tartotta, a második modul témaköre a világvallásokról szólt.

Hálás szívvel köszönjük meg kegyelmes Istenünknek, hogy a nehéz időkből sem maradtunk egyedül szolgálatainkban, mert ő velünk volt, és van, és lesz mindörökké.

„*Adjatok hálát Istennek, az Atyának mindenkor mindenért, a mi Urunk Jézus Krisztus nevében.*” (Ef 5,20)

Tóth András, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetség elnöke

Az elmúlt esztendő zömét karanténban töltöttük. Nyáron, egy rövid időre visszatérhettünk a „normális kerékvágásba”, de örömünk nem tartott sokáig. A tavalyi évet egyféle „hitpróbának” fogtam fel, mint az Istennel való meghitt kapcsolat idejét, mint a felkészítés időszakát arra, ami 2021-ben vár ránk. Lehet, hogy a korábbinál nagyobb kihívások előtt állunk, de az is lehet, hogy hamarosan elérkezik számunkra a felüdülés ideje. Az az idő, amikor együtt örvendezhetünk majd egymásnak, a szentek közösségében. Én ez utóbbiban reménykedem.

Margit István

Az összehasonlítás veszélyes játék. Főként azért, mert a relativizálás csapdáját rejti. Most mégis a múlt évhez kénytelen az ember hasonlítani az idej váradalmakat. Ebből a szempontból könnyű a dolgunk: csak olyan ne legyen, mint a múlt esztendő... ha csak kicsivel is jobb, már örülhetünk. De keresztyén emberként összehasonlítás nélkül is szeretnénk, ha örülni tudnánk annak, amit Urunktól kapunk. Azt, ha a kegyelmi idő még tart, és azt, ha minket, szegény magyarokat, elkerül a nagy baj. Mert ha körülnézünk a világban, hát az embert kirázza a hideg. Mi lett Amerikából? Mi lesz az EU-ból, ha így megy tovább a liberális terror, ha minden normális hangot elnyomnak? És főleg mi lesz – most államoktól-szervezetektől függetlenül –, ha folytatódik a szodomásodás? Ha nem tudjuk úgy lezárni a határainkat, hogy az agresszíven nyomuló trendeket is kizárjuk, ne csak a bevándorlókat? Egyre inkább Istenre szorulunk, nem csak mi, hanem az ateisták is. Mert milyen gyenge kis féreg az ember! Nekünk, keresztyéneknek azonban van menedékünk, ha ...” megemlékezünk, hogyan vettük és hallottuk, megtartjuk és megtérünk!” Nap mint nap.

Kelemenné Farkas Márta

Amint az előző évben csodálhattuk Urunk megtartó, betegségtől szabadító és engedelmségre tanító kegyelmét, bízom benne, hogy idén is lesznek ilyen élményeink.

Várom, hogy a múlt év jogi, járványügyi és egyéb megpróbáltatásai után kitisztul helyzetünk, kezünk újra megtalálja az „eke szarvát”, és fölösleges nosztalgiazás nélkül folytathatjuk szolgálatainkat.

„*Aki az eke szarvára teszi a kezét, és hátratekint, nem alkalmas az Isten országára.*” (Lk 9,62)

Szilágyi Sándor

Azt szeretném még inkább Istenre figyelő szívvel várni, felismerni, elfogadni és megvalósítani, amit az Úr kíván adni. Legyen meg a Te akaratod, ne az enyém, egyre inkább csak a Tiéd, Uram. Régen élt hitvalló testvéreim 2021-ben is érvényes meggyőződése és jelmondata szerint: In confusionem hominis - Dei providentia = az emberi zűrzavarban (látni és követni) Isten előrelátó vezetését.

Békefy Lajos

Bárcsak az egyetlen kősziklára, Jézusra építenénk idén mindnyájan, akik megértettük a tavalyi próbák értelmét! Láttuk, hogy minden más, biztosnak gondolt, valójában homokra épült ház összeomolhat. Ne térjünk vissza a járvány előtti hajtáshoz, rohanáshoz, önzéshez, hanem legyünk készen! A készenlét a keresztyének alapállapota. Rendezni kell ehhez dolgainkat az Úrral és egymással. Szükség van kiegyezésre testvérek között is, egyházunkban is, lelkészek és presbiterek között is. El kell engedni, az Úrra kell bízni a konfliktusokat. Tedd meg 2021-ben, akár egyedül is, nem vagy a másik uralma alatt! Megadni magad az Úrnak nem vereség, hanem győzelem. Ha az Úr lezár egy ajtót, megnyit egy másikat. Tavaly lezárt sok földi ajtót, határt, de szélesre tárta az Ó országának kapuját. Lépünk be! Elközelgett!

Szabó Zsolt

D. SZABÓ DÁNIEL

„...És nem vesznek vala észre semmit...” Máté 24,39

Ha a Bibliában megkeressük az idézett igehelyet – legfőképpen tudják – de mindnyájan olvasni, látni fogjuk, hogy az egész rész, melyben Jézus elmarasztaló megállapítását hallhatjuk, az utolsó időkről és az Ő visszajöveteléről szól. Jézus először a teremtettségünkben kapott rendekből sorol fel néhányat, s a felületes olvasás esetén azt gondolhatnánk, mintha ezeket is elmarasztalná (esznek, isznak, házasodnak, férjhez mennek), de erről távolról sincs szó, hanem arra figyelmeztet, hogy földi életünknek ezek az Úrtól kapott ajándékai – akár hitben élünk, akár nem – úgy betölthetnek, hogy életünk napi eseményein túl, egy erőteljesen jelentkező – már pünkösdkor elkezdődő, de kiteljesedő – üdvkorszakot nem veszünk észre. Lehet, hogy nagyon távol áll tőlünk, hogy Isten üdvterven belül, ennek egyik legmegdöbbentőbb és az egész emberiség számára látható eseményére: Jézus Krisztus visszajövetelére és annak jeleire odafigyeljünk, noha Őt, akkor „*még azok is meg fogják látni, akik által szegezték*” (Jel 1,7).

Ha most a minket és földünket is elért járványra gondolunk, akkor kérdéssé válik bennünk, hogy hogyan is reagáljunk erre az eseménysorra? Szabad talán egy neves tudós, mélyen hívő férfiú John C. Lennox megnyilatkozását idéznünk a járvánnyal kapcsolatosan: „A járvány hatása talán abban nyilvánul meg a legerősebben, hogy mindannyian sebezhetőnek érezzük magunkat. Hozzá szoktunk ahhoz, hogy a világ viszonylag stabil, az élet meglehetősen kiszámítható, de úgy látszik most minden szerte foszlik.” (John C. Lennox – Hol van Isten a koronavírus idején? Harmat Kiadó) És ha a járvány globalitása és üzenete egyre többeket emlékeztetett az ember Isten nélkül tervező, kivitelező, globális ambíciójára, megvalljuk, hogy ebben mindnyájan érintettek vagyunk. Isten minden olyan váratlan és rendkívüli eseményt, amely a Jézus utolsó időkre vonatkozó próféciáiban is szerepel, nagyon fontossá teszi számunkra. Isten népe nyilván hamarabb fogja észrevenni a jelekben, jelzésekben Isten figyelmeztető, hívogató, kegyelemre utaló munkáját. De a világ fiai is sok mindenben tájékozódni szeretnének.

Egy európai nagyságrendben felelősséget hordozó férfiú a napokban így nyilatkozott megszólítottként: „Mi lesz még a jövőben, nem tudom, de a jelen állapotot úgy élem át, mint a 21. század első világháborúját.” Tehát van, amit már embertársaink közül is sokan

rendkívüli jelenségnek tartanak a fertőzés kapcsán. Óriási kegyelem, hogy megjelenhetett a vakcina is. Egyre közelebb reméljük a járvány elcsendesedését és megszűnését. Az egyetemes kívánság az, hogy minden kerüljön vissza a régi helyére, sok esetben érthető kívánság, *de vajon valóban mindennek kell és szabad visszakerülnie?!*

Bizonyára nem! Az utolsó időkről szóló kijelentései az Úr Jézusnak éppen arról tájékoztatnak, hogy Isten soha nem tapasztalt világesemények során át szólít majd meg újra, meg újra. *Hogy mit kell elrendeznünk külön-külön és együtt az egész világunkkal, csak az Úr Lelke tudja megmutatni és kimunkálni, de várja, hogy észrevegyük: kegyelmi időben megszólított állapotunkat. A bűnökről csak úgy szólhatunk, mint Dániel: „Vétkezünk mi és a mi atyáink”. Fel kell vállalnunk*

közös terheinket akkor is, ha valaki éppen a szabadítás munkájába állított be. Gondoljuk el az évi 40 millió igazolt és 100 millió feltelezett abortusz a világon, szinte nem is téma.

A gyermekmunkások és gyermekprostituáltak világhelyzete és a leány és nő kereskedelem európai mértéke újabb és újabb kötetekben olvasható. A pénzhegyek és a világ szeméthyegi, lakói közötti különbségek, akár ugyanabban a városban és országban! *A teremtési rendek megtámadása és eltörlésére irányuló törekvések (férfi, nő, házasság, család, nemzet...).* A tízparancsolaton és a hegyi

beszéd, boldogmondásokon történő vakmerő átlépésünk.

A készételek egyharmadának elpusztítása és éhenhalók perccenkénti tömegei. A kettős nagy parancsolat megtagadása. Közelebről a Mikeás 6,8 igéinek az elvetése az igazság, irgalmasság és alázat dolgában. Majd az Úri Imádság utolsó sorainak magunkhoz ragadása: „*Mert az anyém, a miénk az ország, a hatalom és a dicsőség.*” A teremtett világ pusztítása, a komfort, az élvezet és a birtoklási vágy gyilkos eluralkodása. A globális eltévelyedésre Isten globális megszólítással és globális evangélium hirdetéssel válaszol, kegyelmes bűnbánatra hívással, szabadítással, és munkába állítással. A mi örök életünkért, az Országáért, az Ő hatalmának az áldásaiért és az Ő dicsőségébe történő bevonásunkért.

Fogadjuk el: **nem kell és nem szabad mindennek a régi helyére visszakerülnie!** Az Úr már most újat akar cselekedni velünk, közöttünk. Legyünk Őt befogadó és megáldott néppé és országgá. SDG!

ISTEN DICSŐSÉGÉNEK A SZOLGÁLATA

Az egyik legkatasztrófálisabb meghasonlás, ami valaha is bekövetkezett a keresztyénség életében: a szent és a világi dolgok közötti elválasztás volt. Felosztottuk az életet szent és világi félre, vannak szent és világi hivatásaink, szent és világi napjaink, szent és világi épületeink, szent és világi könyveink.

Azt gondoltuk, hogy így mindkettőt megőrizzük, pedig mikor ezt tettük, mindkettőt megszegényítettük. A világi élet materiálissá vált és a szent elem éteriessé, légiessé: szóval üressé és tartalmatlanná.

Egy francia író mondja: „Tudod, mi teszi az embert minden teremtmény között a legboldogtalanabbá? Az, hogy az egyik lába a véges, a másik lába pedig a végtelen világban van és felőrökdik e két világ között.” Ezt a kétfelé sántikálást sokáig nem lehet csinálni. A két-központú életet sokáig nem lehet kibírni... Lehetnek az életnek olyan helyzetei, ahol úgy érezzük: itt nekem nem jó, nem kifizetődő, nem kényelmes. De gondoljunk arra ilyenkor, hogy másoknak esetleg jó lehet, hogy én itt vagyok – és

Krisztus halálában meg is kapom hozzá az erőt, hogy valóban jó legyen másoknak az én ittlétem. És akkor már nekem is jó! Nagyon jó! Hiszen mindenütt és mindenkor, ahol és amikor Krisztus megváltó halálába beledom az éneket: Isten dicsőségét szolgálom!

(Részlet néhai dr. Joó Sándor igehirdetéséből, amit 1954. május 30-án mondott el a budapest-pasaréti ref. templomban.)

SZILÁGYI SÁNDOR

RÉGIÉS SZÓALAKOK

„ÉS SENKI SEM TÖLT ÚJBORT RÉGI TÖMLŐBE...
HANEM AZ ÚJBOR ÚJ TÖMLŐBE VALÓ” (MK 2,22)

Egyházunkban bibliaolvasás, biznyságtételek, prédikációk, éneklés alkalmával sokszor találkozhatunk régies szóalakokkal, melyeket fiataljaink nem mindig értenek. Néhány példával szeretném magyarázni ezeket.

1. A Károli-Bibliában, valamint az 1957-ben kiadott énekeskönyvünkben bőséggel fordul elő az ige elbeszélő múltnak nevezett alakja (pl.: „szó *lopódzék* hozzám, s valami nesz üt meg abból fülemet” Jób 4,12). Ezt az igeidőt ma már nem használjuk, azonban fontos azok jelentésének a megértése. Sokszor az eredeti igező sem érződik ki belőle, netán félreérthető pl.:

- lól, lón = lettél, lett (történt)
- vón = vette
- tőd = tetted
- felvöd = felvetted
- vettenek = vettek
- vivék = vitték
- monda = mondta

2. Sokszor találkozunk olyan – régies – hosszabbításokkal, amelyeket ma rövidebben is ki tudunk fejteni:

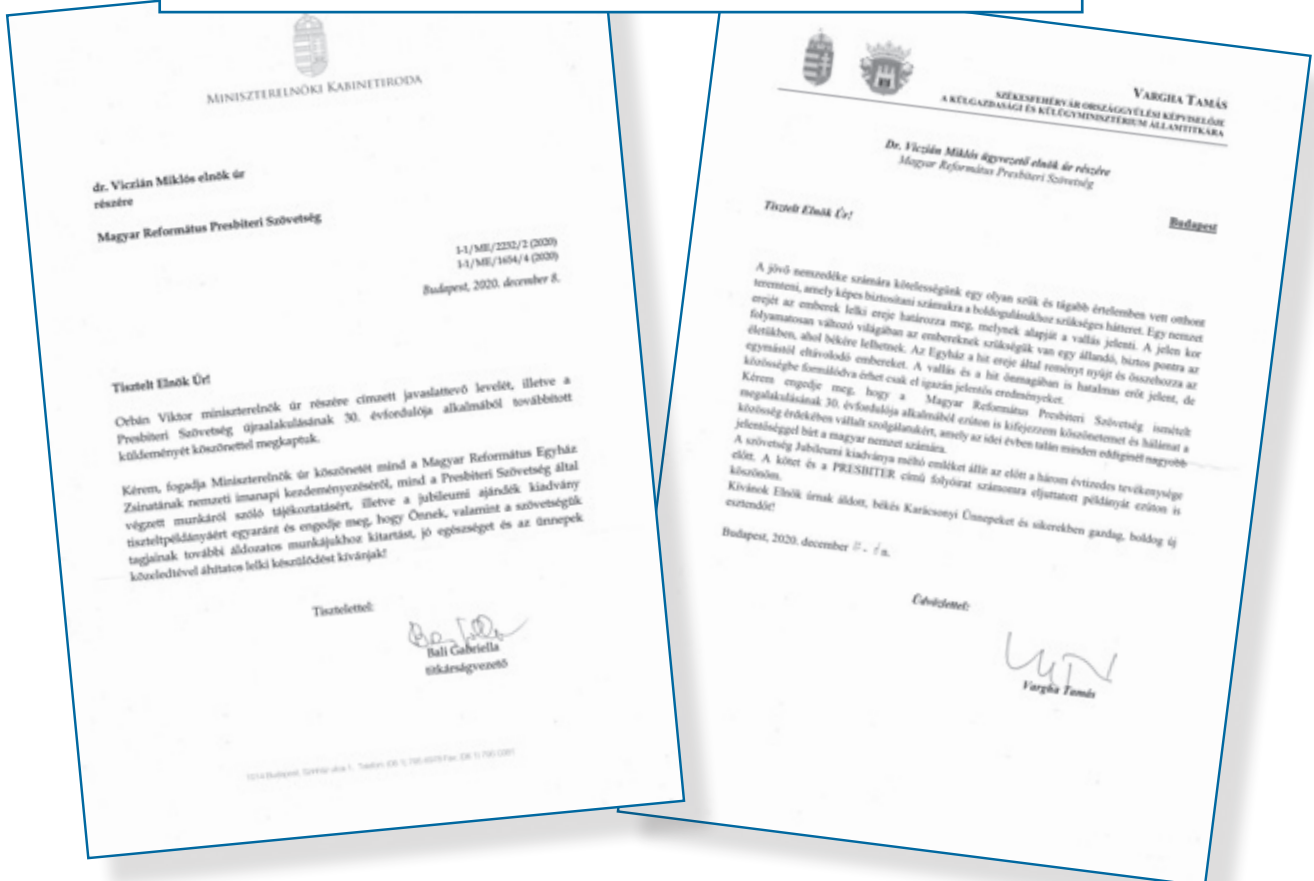
- bíztanak = bíztak
  - csalatkozik = csalódik
  - dicsőít = dicsér
  - figyelmez = figyel
  - háládatos = hálás
  - helyheztet = helyez
  - ilyetén = ilyen
  - lészen = lesz
  - megtapasztalás = tapasztalat
  - mindenek(et) = mindenki(t)
  - parancsolat = parancs
  - segedelem = segítség
  - szomjúhozik = szomjazik
  - vagyon = van
- stb.

3. Régebbi korok irodalmi divatja szerint sok esetben kihagyták a magánhangzót a szóvégződésből:

- csudatélelid = csudatételeid, rövidebben: csodáid
- ellenségid = ellenségeid
- jóitéményid = jóitéményeid, rövidebben: jótetteid
- követi = követei
- mondási = mondásai
- stb.

Arra biztatok mindenkit, ne féljen a mindennapi igealakok használatától, mert a régiesebb formák nem mindig érthetők fiataljaink számára; szavunk, biznyságtételünk a régi alakoktól csak kimódolttá, kenetteljesebbé, netalán átgondolatlanává válik. Kivételesen a megszokott, hagyományos tulajdonnevek használata (pl. Tízparancsolat).

VISSZAJELZÉSEK KARÁCSONYI ÜDVÖZLÉSEKRE

VÁCZI GÁBOR

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

NOVEMBER

- 16-án készítette elő a 2020/6 lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.
- 18-án a 14. zsinati ciklus – online módon tartott – záró ülésén Szövetségünket dr. Viczián Miklós ügyvezető elnök képviselte.
- 27-étől kezdődően – pénteki napokon – Szövetségünk elnöksége, a Szerkesztő-

A szerkesztőbizottság következő ülésének időpontja: 2021. március 1. (hétfő).

Megjelentésre szánt írásaitok 2021. február 22-ig kérjük megküldeni

Szövetségünk elérhetőségeire: szerkesztoseg@presbiter.hu vagy M.R.P.Sz. 2200 Monor, Iglói u. 15. címre.

bizottság tagjai és vendégek online imaközösséget tartanak.

DECEMBER

- 1-jén jogilag lezárult Szövetségünk visszaalakulási folyamata vallási egyesületből civil egyesületté.
- 2-ától újból civil szervezetként működünk.
- 11-én adventi körlevélben kerestük fel Szövetségünk tagjait.
- 17-én Kárpát-medencei és nyugat-európai magyar református presbiteri szövetségi testvérek online imaközösségi alkalma volt.

JANUÁR

- 11-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztőbizottsága.

KÖZLEMÉNY

A Dunamelléki Református Egyházkerület 1092 Budapest, Ráday utca 28. sz. alatt található székházának újjáépítése miatt a portaszolgálat 2020. december 31-én megszűnt, emiatt Szövetségünk levelezési címe megváltozik. **2021. január 1-jétől** a postai leveleket a következő címre kérjük küldeni:

Váczai Gábor címén

Magyar Református Presbiteri Szövetség

2200 Monor, Iglói utca 15.

Vezetékes telefonszámunk már nem élő. Mobiltelefon számaink és e-mail címeink változatlanok.

ERKÖLCSTAN VAGY INKÁBB HITTAN?

MELYIKRE ÍRASSAM A GYERMEKEMET?

Kedves Szülők, Nagyszülők! Mindenekelőtt köszönettel tartozunk az Országgyűlés azon döntésének, hogy egyáltalán erről a választási lehetőségről beszélhetünk. Akiknél nem egyértelmű a választás, hogy erkölcsstanra vagy inkább hittanra írassa a fiát/lányát, azokhoz szeretnék felebaráti módon szólni, mint édesapa, nagypapa, tanár.

Vannak olyan kérdések, idők az ember életében, amikor tanácstalan és szívesen kérne tanácsot valakitől. A határidő kegyetlen dolog, nincs tekintettel a bizonytalansokra, dönteni kell. Ha nem döntünk, döntenek helyettünk. Egy ilyen döntési lehetőség lesz, hogy hittanra írassa-e gyermekét erkölcsstan helyett, vagy ne?

Ez olyan egyszerűnek tűnik először. De ha tudod, ha nem, kedves embertársam, ez egy végső komoly dolog. Komolyabb egy halálos betegségnél. Kérlek, hogy türelmesen, gondolkodva olvasd végig ezt a kis írást, hiszen a saját és gyermeked boldogságáról van szó!

Azt biztosan tudjuk, mi keresztyének, hogy a legfontosabb határidő az ember életében a halál. Aminek az idejét nem tudjuk, de ez mindenkit elér, és nem mindegy, ki hová jut azt követően!

A Biblia szerint örök életre lettünk teremtve. Az örökéletnek két helye van: a mennyország és a pokol.

Ha van ismeretünk, csak akkor tudunk bölcsen dönteni, hogy melyiket válasszuk!

Ezt az ismeretet gyermeked a hittan tanúrással szerezheti meg!

Most alkalmad van dönteni. Ez egy minősített idő számodra, kedves felebarátom, hogy gyermeked a hittan keretében megismerhesse a Biblia tanítását, Isten teremtő, megváltó munkáját, szeretetét és kegyelmét, nem csak az emberi változó és vitatott normákat, amiről az általános erkölcsstan szól. Aki hittanra jár, megismerheti ünnepeinket, amelyeket azért adott Isten, hogy kijelentse magát nekünk FIÁN, az ÚR JÉZUSON keresztül. A karácsony, nagypéntek, húsvét, pünkösd, mind-mind az ÚR JÉZUSHOZ köthetők. Ezek lényege, hogy Isten gondoskodó szeretetével az embert örök életre akarja segíteni, és nem akarja, hogy bárki elveszen. Ha ezeket nem ismeri meg gyermeked, nem is tudhatja, hogy léteznek. Nem is tudhatja, hogy az örök élet ajándékát hogyan fogadhatja el ISTENTŐL.

Ha eljön az ideje, írasd gyermekedet a hittan és erkölcsstanra!

Judák Endre

TARTALOM

E jelben győzni fogsz.....	2
AZ IGE KÖRÜL – Egység és közösség.....	3
APROPÓ – Az eleve elrendelésről.....	4
Levél a nemzeti összetartozásról.....	4
Örömet jelentő újról elnöki üzenet.....	5
Keresztyénülődés 2020-ban.....	5
„A biznyságok nagy fellege”.....	6
Köszönöm, Uram!.....	7
Napjaink vándorprédikátoraként (2.).....	8
Újról gondolatok Bukarestből.....	9
COVID reflexiók Erdélyből.....	9
MAI PRESBITEREK – Könnyes elhívástól a szolgáló tisztségig.....	10
Zwingli szellemében működött.....	11
A keresztyénség a világ legnépesebb vallása.....	11
Amikor a tudomány a hitet is gazdagítja.....	12
Interjú Fráter Erzsébettel.....	12
Böjtölésünk időszerű formái.....	13
Közösség és egység.....	14
Szép rend – a Magyarországi Református Egyház Alkotmányáról és Kormányzásáról V.....	15
Nem csak kenyérrrel.....	16
Mi a böjt Kálvin szerint.....	16
PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – BIBLIÁVAL A KÉZBEN (XII.).....	17
A levélbeli kapcsolatok jelentősége a cigány gyülekezetekben.....	18
Presbiteri rendezvények Királyhágó-melléken 2020-ban.....	18
MIT VÁROK 2021-TŐL?.....	19
„... És nem vesznek vala észre semmit...”.....	20
Isten dicsőségének szolgálata.....	20
Régies szóalakok.....	21
Visszajelzések karácsonyi üdvözlésekre.....	21
SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL.....	22
Erkölcstan vagy inkább hittan?.....	22
Könyvajánló Szövetségünk kiadványaiból.....	23
Tagdíj és a PRESBITER előfizetési díja 2021-re.....	23
Imádság a kórházi betegekért és a mellettük szolgálókért.....	23
Isten-hívogatás 2021-re.....	24
Újról jókívánság Isten előtt.....	24

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben öt alkalommal.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Apostagi Zoltán, dr. Kelemenné Farkas Márta, dr. Kis Domokos Dániel, Margit István, dr. Szabó Zsolt, dr. Szilágyi Sándor, Váczai Gábor, dr. Viczián Miklós.

Felelős szerkesztő és laptervező: dr. Békefy Lajos Ph.D.

Felelős kiadó: dr. Viczián Miklós. Tördelés: Kerti Tibor.

Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség

irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk:

szekesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mail-ben írásban

vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj

belföldre évi 3000 Ft, Európa országába 5000 Ft,

a tengeren túlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken

vagy átutalással fizethető: „Magyar Református

Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest.

Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel

fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és

presbitériumai nevében! Készítette a Rózsa Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg

a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 500 Ft vagy 2 euro

Könyvajánló Szövetségünk kiadványaiból

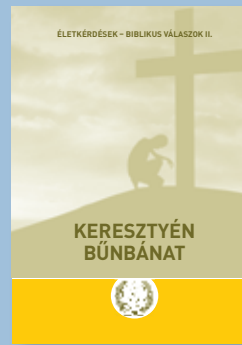
Szeretettel tudatjuk, hogy van még a lelkipásztoraink által írt **IMÁDSÁGSKÖNYV**-ből. Elsősorban időseknek, idősotthonokba, ill. különböző élethelyzetekhez ajánljuk. 63 gyönyörű imádságot tartalmaz az egyházi évhez igazodva. 20 pld./csomag, 200 Ft/pld.

Siklós József és Imre Ernő:

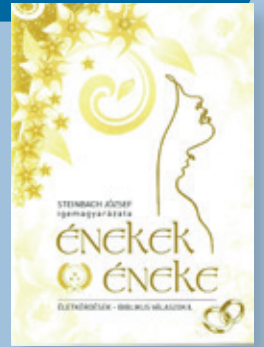
ÚJJÁSZÜLETÉS, MEGTÉRÉS

A presbiterképzés egyik legfontosabb segédkönyve, amely presbiter testvéreink lelki növekedését szolgálja.

Elsősorban önvizsgálatra hív: újjászületett ember vagyok-e? Ez a kérdés mindannyiunk számára kikerülhetetlen. 20 pld./csomag, 300 Ft/pld.

Steinbach József dunántúli püspök úr **ÉNEKEK ÉNEKE** igemagyarázatát jegyes-oktatáshoz, családi bibliórához, ifjú lányoknak és fiúknak ajánljuk szeretettel. 20 pld./csomag, 150 Ft/pld.

Szeretettel ajánljuk Szövetségünk legújabb, 48 oldalas kiadványát, **KERESZTYÉN BŰNBÁNAT** címmel.

Most – mivel a bűnbánati hetek, evangélikációk elmaradnak, – hasznos lehet a gyülekezetekben ez a rövid, tartalmas, a bűnelrendezés és a teljes kegyelem kapcsolatáról, mindennapi gyakorlatáról szóló füzet.

A legfontosabb **ÉLETKÉRDÉSÜNK** (Van-e üdvösségem?) megválaszolásához szükségesek a keresztyén bűnbánat lépései. Minden keresztyén testvérünknek szeretettel ajánljuk. 20 pld./csomag, 250 Ft/pld.

TAGDÍJ ÉS A PRESBITER ELŐFIZETÉSI DÍJA 2021-RE

Tájékoztatjuk testvérünket, hogy a 2021. évre a tagdíj összege 2.000 Ft. A PRESBITER előfizetési díja 3.000 Ft/pld. Bankszámlaszám: OTP 11705008-20416641-00000000 Számlatulajdonos: Magyar Református Presbiteri Szövetség
Kérjük, ha még nem rendezte 2020. évi tagdíját, illetve előfizetési díját, akkor pótolja, mivel a presbiteri szövetségi teljes jogú tagság feltétele az évenként rendezett tagdíj!

IMÁDSÁG A KÓRHÁZI BETEGEKÉRT, A MELLETTÜK SZOLGÁLÓKÉRT

Mindenható Uram, Jóságos Istenem!

A szeretet aggodalmában hívlak segítségül azon betegekre gondolva, akiket szeretek. Szenvedésük, kínok között való gyötrődésük engem is megvisel.

Szeretnék mindent elkövetni, hogy enyhíthessem fájdalmaikat, miközben tudom, hogy a betegség próba is, hogy beléd vetett hitem növekedjen.

Áldalak Uram, hogy te a halál markából is vissza tudsz hozni emberi életeket.

Ezért, amikor súlyosan beteg szerettem ágyánál vagyok, csak át szeretném élni az Ige igazságát: ne félj, csak higgy!

Kérlek, légy a műtétet, különböző beavatkozásokat végző orvosokkal, nővérekkel és ápolókkal. A gyógyításban és az emberi életekért való küzdelemben áldd meg őket türelemmel, bölcsességgel, határozottsággal.

Adj nekik az erejük felett való pillanatokban erőt, a felépüléseket követően örömet, hogy szívvel-lélekkel tölthessék be mindenkor hivatásukat.

Kérlek, Atyám, adj erőt elhordozni a betegség terhét, nyugtass meg Szentlelkeddel, hogy elmúlnak majd a válságos órák, a bizonytalanság napjai, és engedd, hogy szabadító kegyelmedet megtapasztalva, hálátelt szívvel térjek majd vissza a mindennapokba azzal, akit szeretek. Ámen.

(Forrás: 100 ima. Rimaszombat, 2020. Kiadó: Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Kulturális és Közművelődési Központja
– Szerkesztők: Molnár Éva, Molnár István Lektorálta: Langschadl István)

DR. BÉKEFY LAJOS

Isten-hívogatás 2021-re

Ha valamikor, éppen az új esztendő nyitányakor van leginkább szükségünk a hitre. Hiszen a nem látott dolgok (Zsidók 11,1) valóságos ismeretlen birodalma, tartománya felé indulunk. Mit hoz 2021? Sokan sokfélét mondanak, ígérnek, várnak. Vagy éppen semmit, összetörten mennek, sodródznak az ismeretlen, új napok felé. És ezt sóhajtják: Meddig még, Uram, meddig? Nekünk az a bizonyosságunk, hogy Valakit hoznak az új napok, Őt, az Örök, Változatlan Valóságot, magát Istent és az Ő Fiát, Urunk Jézust. Sőt: Ő hozza az új napokat, nem véletlenül zuhannak ránk, mint a földrengés. Júda orozslánja (Jelenések 5,5), aki már győzött a másik orozslán, az ördög fölött, aki mint ordító orozslán jár szerte a világban, keresve, kit nyelhet el (1Péter 5,8). Ezzel az orozslánnal szemben a Bárány hozza 2021-et.

Ezért most néhány gondolatot, továbbá *Michael Willfort* osztrák festő képeivel szólít meg Presbitereket, s mindannyiunkat ez az Isten-hívogató, Isten elé hívogató.

Az élénk színű, reményt, bizalmat, változást sugárzó festményen megszelídítetten kíséri az útját járó embert az orozslán. Bármily veszedelmek között járunk is majd, láthatatlan vírusok vagy szembejövő, ádáz ellenségek között, velünk a Bárány! Mellettünk jön az, Akire tekintve a jános látomásban az egyik vén így szólt: „*Ne sírj! Ime győzött az orozslán, Júda törzseből, Dávid utóda, és felnyitja a könyvet és a hét pecsétet...*” (Jelenések 5,5). 2021-ben is Ő lesz az, Aki orozslánszelídítő Bárányként áll majd melletted, Aki majd felnyitja a jövő könyvét is, mert minden, de minden az Ő kezéből jön. És aki letöröl minden könnyet mindenek előtt a szívükről... „Ne sírj!...”

Ilyentájt minden esztendőben eszembe jutnak Luther, Kálvin imái, erdélyi nagyasszonyaink, Árva Bethlen Kata, Petrőczy Kata Szidónia vagy éppen Lorántffy Zsuzsanna gyönyörű, mély hitről tanúskodó vallomásai, melyek az emberileg bizonytalan, Isten felől azonban biztos jövődőt szemlélve, a bizalomra, hitre hívogatnak mindnyájunkat. Vagy miként a Heidelbergi Káté, a magyarságot jó és rossz sorsában mindenkoron vigasztaló, talpon tartó gondviselés hirdetéssel szól ma is hozzánk, amit most a 27. kérdés-felelettel idézek az Olvasók figyelmébe. „*Mi az isteni gondviselés?*” – tegyem hozzá: ami félelemoszlató jövőbe tekintésünket segíti? A válasz: *A gondviselés Isten mindenható és mindenütt jelenlévő ereje, amellyel a mennyet és a földet, minden teremtménnyel együtt szilárdan kézben tartja, és úgy igazgatja, hogy amit a föld terem, továbbá eső és aszály, termő és terméketlen idők, étel és ital, egészség és betegség, gazdagság és szegénység – szóval minden – nem véletlenségből, hanem az ő hűséges atyai kezéből származik.* Szépen rímel erre a valamivel korábbi kínai keresztyén példabeszéd. „Így szóltam az angyalhoz, aki ott állt az új év kapujában: Adj egy lámpást a kezembe, kérlek, hogy biztos léptekkel járhassam utamat a sok bizonytalanság között, ami rám vár az új esztendőben. Ám az angyal ezt felelte: Lépkedj bátran a sötétben, csak közben tedd kezedet Atyád, Istened kezébe. Járj hittel! Az Ő keze vezetése jobb, mint a lámpás, és biztosabb még a járt útnál is. Bízzál Őbenne!” A fentieket egyetlen szép képben komponálta egybe, s derűs fényekkel biztosít az elmondottak igazáról Michael Willfort másik festménye. Az atyai kéz emel, tart. Ahogyan *Babits* írta: „mindenütt épen tenyérrel emel e nagy égi Kéz”. Dőlhetnek feléd kereszttek, visítva támadhat szívtépő vadmadár, sorsmadár, kegyetlen testi-lelki, családi, nemzeti próba jöhet, de tart az a Kéz, a földön munkálkodó égi Krisztus-kéz. Tedd kezéd Atyád kezébe 2021 minden napján, Ő tüleml, felemel, megemel, átemel mindenben. „Bízzál az Úrban, rólad Ő / Meg nem feledkezik, / Sorsod sötétlő árnya közt / Szent arca rejtezik”.

Dr. Békefy Lajos Ph.D.
felelős szerkesztő

Újévi jókívánság Isten előtt

A szeretet Istene ajándékozza nekünk az Isten iránti szeretet új esztendejét, 2021-et. Őrizze meg Ő az embereket kapcsolataikban és formálja a kapcsolatainkat emberséggé. Ő adjon mértéktartást dolgainkban és döntse le a határokat, ahol azok károsak. Ne engedje, hogy az emberek pénzt vagy bármi mást hamisítsanak, s mentse meg attól, hogy a pénz hamis embereket hozzon létre. Ő adjon a politikusok ajkára szebb magyar szavakat, s a magyaroknak jó politikusokat. Barátaink iránt Ő adjon szívünkbe szeretetet, s a szeretet által szerezzon nekünk több barátot. Ő munkálja ki javunkra, hogy a tudományok tudást terjesszenek, s a kutatási szenvedély ne okozzon senkinek szenvedést. Tegye meg velünk Istenünk, hogy méltósággal éljük napjainkat, s legyen egészen hétköznapi kincsünk az emberi méltóság, magyarnak magyar általi megbecsülése, tisztelete. Ő formálja szívünket keresztyénné, keresztyénségünket pedig jószívűvé.

AXEL KÜHNER
(Fordítás drbl)

